

میری پیراں
کتابخانہ امیر المومنین
معارف نصاب پندرہ

ذیل

نَدَبَةُ كَلِيسَا

— اثر —

طیار

میر حق صاحب امتیاز لرینہ عاقد در

معارف نظارت جلیله سنک رحصتیلہ طبع اولنمشدر

استانبول

مطبعہ — عامرہ

۱۳۰۶

ذیل

زندگی گشتا

اثر
طیار

هر حق صاحب امتیاز لرینه عاقدور

ایکینچی دفعه اوله رق معارف نظارت جلیله سنک رخصتیه طبع
اولمشدر

SÜLEYMANIYE G. KÜTÜPHANESİ

Tekkeler - Hasip Ef.

Kayıt No.

Kayıt No.

Kayıt No.

345

استانبول

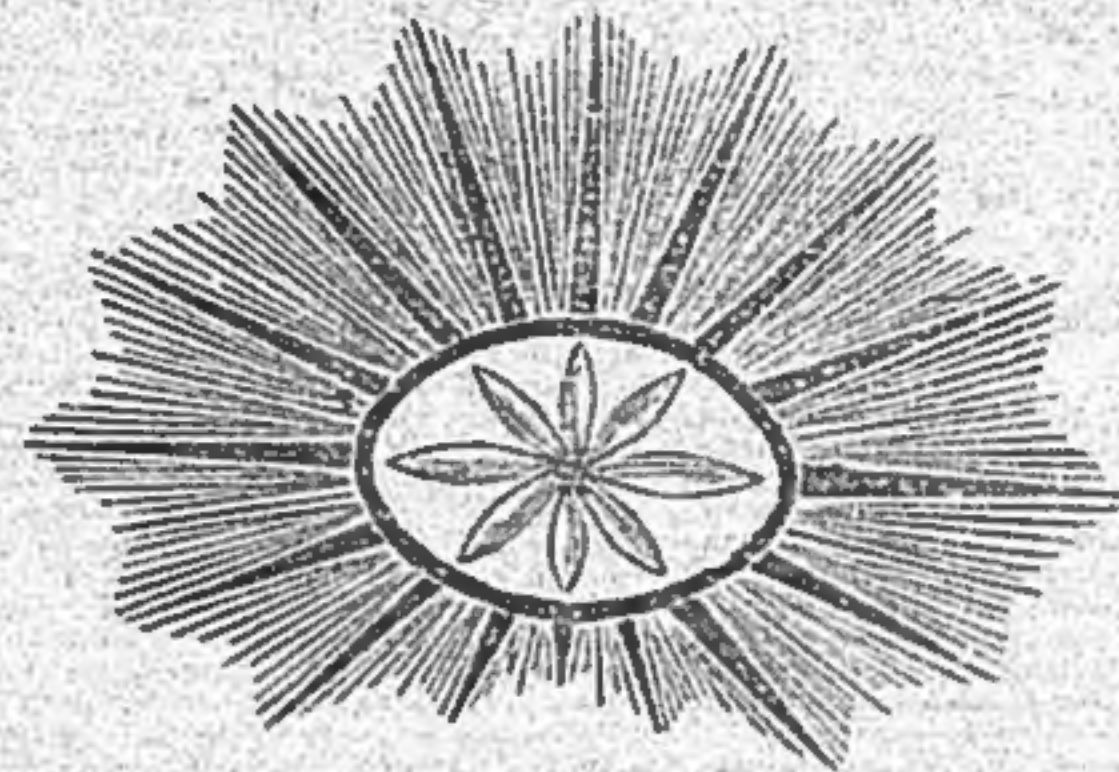
۱۳۰۶

« چنین » چون ایله این افظرندن مرکب اولوب چون ادات نشیبه این اسم اشارتدر تخفیفدن صکره چنین قالمشدر و مبتدادر (مصرع) بویه « چنین » اولیه « چنان » « چون » کی « روایت » درایت وزنده مصدر تاسی اسلوب عجم اوزره اوزون یازلمشدر « کند » مضارع

جمع و روایت مفعول

صریحی جمله سی خبر مبتدادر « خداوندان » فاعلی و خداوند و اوک قهی و نونک سکونیه صاحب و مالک معنانه در و الف و نون ادات جمعدر و اخباره اضافتی فاعلک مفعولنه اضافتی قبیلنددر « در » ظرفیه « روزگار » زمان دیمک بعضاً عردن دخی کنایه ایدرلر اضافتی بیانیه « پیشین » پیش بای عجم کسریله اوک دیمک یا نسبت نون یا نسبتی تأکیددر « میان » نهان وزنداورته وسط معنانه در اضافتی لامیه « تاجداران » تاجدار ک جمعیدر که وصف ترکیبی درو فارسیده جمع اوج قسمدر اجمع ذیروح

بسم الله الرحمن الرحیم

بویه ندر ایدرلر خبر صاحبوری که اول زمانده (چنین) روایت کنند (خداوندان اخبار که) در روزگار پیشین حکمدارلر ارانسته عادت اول ایدیکه اگر انلر بر مهم (در میان تاجداران) (رسم آن بود که) (اگر ایشانرا) کاری ایشی ظهور ایتسیدی اصلا بدأ امور ایتمزل ایدی مادامکه عقلای عصرله عظیم (پیش آمدی) (هیچ کار نکر دندی) (تا بحکمای زمان) مشاوره ایتمدلر (مشورت نکر دندی)

(محصول) اهل بیان بویه حکایه ایدرلر که زمان سابقده حکمدارلر ارانسته عادت او ایدی که اگر انلر بر مهم ایشی ظهور ایتسیدی عقلای عصرله مشاوره ایتمدیکه اصلا بدأ امور ایتمزلدی

اولوب علامتی الف نون (۲) جمع غیر ذیروح اولوب علامتی « ها » حرفلریدر که اواخر مفرداته زیاده ایدیلور « مردمان » « دشنها » کی « ۳ » ذی نما و تجدد اولان اسمالک جیدر که اسملر کاهیجه الف نونله و بعضاً ها افظیله جمع ایدیلور (درختان درختاشبان

شهاروزان روزها کی تاجداران دخی اقسام محرره نک قسم اولندندر « اگر » ادات شرط « ایشان » اولفظنک جمعیدر « را » حرف تخصیص « تا » توقییه « مشورت » مصدر میمی « نکر دند » ماضی منفی جمع « ی » ادات حکایه « از » بیانیه « تدبیر » تفعیل باندن « رأی »

او چنجی باندن مصدرلر در و حکمایه اضافتی فاعلنه در « در » حرف تأکید « نکر دشتند » ماضی منفی جمع « ی » ادات حکایه فاعلی تاجداراندر و از تدبیر و رأی و حکمات رأی و تدبیردن اعراض ایتمزلدی شکس (و از تدبیر و رأی آنها) (در نکر دشتندی) (لاجرم) انلرک مطلوبی حاصل اولوردی و بعض واقع اولوردی که بر کیمه (مقصود ایشان) (حاصل شدی) (و که بودیکه) (کسی) یوز ساعت یا خود ایکوز ساعت بول کیدردی و سفر (صد فرسنگ) (یادویست فرسنگ) (راه رفتی) (و رنج) مشقتی چکردی تا ر حکیمی بولوردی و انکله (سفر) (کشیدی) (تا حکیمی را) (دریافتی) (و باوی) مشاوره ایلردی او وقتد دکن که بادشاهلق نوشیروان عادل (مشورت کردی) (تا آنکاه که) (یادشاهی) (نوشیروان عادل) ایرشدی (رسید)

(محصول) و حکمات رأی و تدبیردن اعراض ایلمدکری جهته لایله انلرک مقصود و مطلوبی حاصل اولوردی و بادشاهلق نوشیروان عادل ککنجه به دکن بعضاً واقع اولوردیکه بر کیمه تعب و رنج سفره تحمل و یوز و ایکوز ساعتک مسافه بی قطع ایدرک بر حکیمی بولوب آنکله مشاوره ایلردی

و نوشیروانک عدالتی دنیایه پایلدی و کال عدالتدن آرزو (و عدل او) (در جهان) (کسترده شد) و از کال عدالت (میخوا) ایلردیکه بر قانون نصیحتلر حقننده ترتیب ایلسونکه (ست که) (دستور العملی) (در نصایح) (ترتیب کد که)

بودیکه « بوعباره بعض صحیح تنلرده « و که بودیکه کسی » واقع او اشدر و سیاق مضمونه نظاً بویه اولسنی اقتضا ایله جکی جهته لایله و اصولرته یازلمشدر بو حالده « که » کاهدن محفف اوله رق بعضاً دیمک « فرسنگ » اوج میل مقداری مسافه به دینور که هر میل در تپیک

اندازه مسافه اولفله بر فرسنگ اون ایکی يك اندازه مقداری مسافه دن عبارتند لكن بوراده
 «مطلقاً» مسافه بعیده مراد در «نا» تعلیل «را» مفعول «مشورت» میك و واولك فتحه لری
 وشيك سكونی و یاشینك ضمی و واولك سکونیه مذاکره معناسنه در «نا» انتهای غایت

ایچوندر «آن» اسم
 اشارت «گاه» بونده
 وقت معنا سنه در
 «پادشاهی» آخرنده کی
 یامصدر به در پادشاهلق
 دیمکدر «رسید» ماضی
 «عدل» مصدر و نوشیروانه
 حاکم ضمیره اضافتی فاعله
 در «در» صله «جهان»
 خلق جهان تقدیرنده در
 «کسترده شد» فارسیده
 اسم مفعول افعال عامه نك
 بریله کلور و بعضاً فعل
 عام حذف اولتور «داده
 شد» کی که کسترده شد
 دخی بوقیلنددر «از»
 من معناسنه «کال عدالت
 مصدرک مصدره اضافتی
 قیامتنددر «مخبر است»
 گاه ماضی بخنده فاعلی
 نوشیروانه حاکم و از کال
 عدالت مخبر است فعله

انسانلرک ایشه یارایه صکره یوردی تافضلای عصری
 (مردمانرا) (بکارآید) (پس بفرمود) (تا حکمای روزگار را)
 جلب ایلدیلر وانلردن یکریمی اوج حکیمی انتخاب ایلدیلر
 (جمع کردند) (و از ایشان) (بیست و سه حکیم را) (برگزیدند)
 (محصول) و نوشیروانک عدالتی دنیا به منتشر اولدی و خلقک انتفاعی
 ایچون کال عدالتندن نصایح حقنه بر قانونک ترتیبی آرزو
 ایلدیکی جهتله فضلا و عقلای عصرک جلب و جعنی امر ایدرک
 آنلردن یکریمی اوج حکیمی انتخاب ایلدیلر

وانلره دیدیلر مناسبدرکه سزدن هر یکز بر حکمت
 (و بایشان) (گفتند) (باید که) (هر یکی از شما) (یک حکمت)
 سویلسون تا کیم بوزمانده بزفانده مندا و لهلم و بزدن صکره دخی
 بگوید (تادرین روزگار) (ما فائده یابیم) (و بعد از ما)
 اثر فالسون بوضورته حکما نوشیروانک مجلسنه طویلاندیلر
 (یادگار بنامد) (پس حکما) (در مجلس نوشیروان) (جمع شدند)
 و هر بری بر کلام ایراد ایلدیلر باب حکمتدن
 (و هر یکی) (سخنی گفتند) (در حکمت)

(محصول) و حکمایه تا کیم بوزمانده بزفانده مندا اولق و بزدن صکره
 دخی یادگار و اثر قالمق ایچون سزدن هر یکز حکمتنه مندا
 بر کلام ایرادیکز مناسبدر دیدیلر حکما دخی نوشیروانک مجلسنده

مقیددر «که» بیانیه «دستور العمل» دستور دالت قحی و ضمیه اصل و قانون و وزیر اعظم
 معنارینه در عماله اضافتله معتدبه قانون مراد در معلوم اوله که بعضاً مضاف و مضاف الیه
 عربی بصورت فارسیده استعمال اولنده رق مضاف مضموم و مضاف الیه الف لام ایله ایراد

اولتور «ایام البیض» «لیلة القدر» «دارالعلم» کی و بومثلا و مضاف و مضاف الیه لری کلمه واحده
 عدیه دیگر کلمه به مضاف قلقی دخی جائزدر «دار العبادیزد» کی دستور العمل دخی بصورتیه
 فارسیده مستعمل مضاف و مضاف الیه عربی اقسامنددر «ی» وحدت «در نصایح» در حق نصایح

تقدیرنده در «مردمان»
 مردمک جمعیدرکه افراد
 ناس مراد در «را» تخصیص
 «پس» بونک کی مقابله
 صکره دیمک «ب» تأکید
 «فرمود» ماضی «حکمای
 روزگار» فضلا و عقلای
 عصر مراد در بر کلمه نك
 آخری حروف علتدن بری
 اولسه حالت اضافتده بر
 یا کنوریلور «عضای
 من» کی حکمای
 رورکار دخی بوقیلنددر
 «بر» تأکید «گزیدند»
 انتخاب و تفریق معناسنه
 اولان گزیدن و «گفتند»
 دخی گفتن مصدر لرندن
 ماضی چهلدر و فاعل لری
 ناس و یاندمای نوشیرواندر
 «و بایشان» گفتندک
 مفعول غیر صریحی
 جمله سی ماقبله معطوفدر

اجتماع ایدرک هر بری باب حکمتدن بر کلام سویلدیلر
 جمله سی یکریمی اوج حکمت سوزی اولدی زیر اخلقک اموری
 (جمله بیست و سه) (سخن حکمت) (شد) (که مصلحت مردمان
 مسائل دینیه و دنیویه دن اولحکمتلرده مندر جدر اولسیدن که احوال انسان
 (از دینی و دنیایی) (در آنست) (زیرا که) (احوال)
 بویکیدن خارج دکلدر یامتی و صالح اولور یا هوا
 (ازین دو) (بیرون نیست) (یا خدا پرست) (باشد) (یا هوا
 مشرب اولور هر ایکی صورتده بوحکمتلردن مستغنی اولزلر
 پرست) (در هر دو حال) (ازین حکمتها) (مستغنی نباشند)
 (محصول) بحجوعی یکریمی اوج حکمتنه بالغ اولدی که مسائل
 دینیه و دنیویه جهتله اولان خلقک اموری اولحکمتلرده مندر جدر
 زیرا خلق یا صلاح و تقوا و یا تبعیت هوا حاللرندن بریله متصف
 اولتور و هر ایکی صورتده بوحکمتلردن مستغنی اولزلر
 صکره نوشیروان ندماسته امر ایلدی تا کیم بویکریمی اوج حکمتی
 (پس نوشیروان) (بفرمود) (تا این بیست و سه حکمت را)
 آلتونله یازدیلر و بر آلتون ظرف ایچنه وضع ایلدیلر و بر
 (بزر) (نوشتند) (و در یک جعبه زر) (نهادند) (و قفلی
 آلتون کلید آلتک اوزرینه اوردیلر و خزینه ده حفظ ایلدیلر چونکه
 زرین) (بروی زدند) (و در خزانه) (نگاه داشتند) (چون
 «باید» بایستن مصدرندن فعل مضارعدر «که» بیانیه «هر» ادات استیعاب «از شما» از یکی پیاندر
 و شما دخی ضمیر جمع مخاطبدر «بگوید» امر غائب «نا» حرف تعلیل «درین» اصلی در این
 اولوب ادانک تصالیله این لفظنک اولندن همزه سی ساقط اولشدر «ما» ضمیر جمع متکلم مفردی

من در «یایم» یافتن مصدر نندن مضارع جمع متكلم زبرا مصدر تائي فائيك مضارع نده بهضاً فاعلي حاله ابقا اول نور «یافتن» مصدر نندن «یافتن» و بعضاً اول فاعل مضارع نده بابه تحویل او انور «یافتن» مصدر نندن «یابد» مضارع لری کبی «پس» بونک کبی محله دره شرطك جزاسنه داخل اولان فاعل نده در

«در» صله «مجلس» باب ناندن اسم مکان در و بر کله صحیح اولوب ضرب باندن یعنی ثلاثینک ایکجی باندن اولدقده او کله نك مصدر میسی عینک قحیله مفعول واسم زمان و مکانی عینک کسریله مفعول وزنی اوزره کلور «مضرب» مضرب کبی مجلس کله سی دخی بوقیلدند و نوشیروانه اضافتی لامیه در و حکما مبتدا شدند خبری و مجلس ظرفی «حکمت» مضاف محذوف قدر تقدیری باب و یا علم حکمتدر «بیست و سه» ترکیب تعدادی «سخن حکمت» بیانیه «شد» افعال عامه دن ماضیدر «که» تعلیل و یا بیانیه «مصلحت»

مهم برایش ظهور اینسیدی بو حکمتلری مطالعه ایلردی و انک مقتضاسیله کاری عظیم (پیش آمدی) (این حکمتهارا) (در نظر آوردی) (و بدان عمل ایلردی) و یغیر علیه الصلوٰۃ والسلام پیومشدر که (کار کردی) (و رسول علیه الصلوٰۃ والسلام) (فرموده است که) پیو کار ایلد او طوریکر و عقلا ایلد مصاحبت ایدیکر یعنی اختیار ایلد (جالسوا الکبراء) (و خالطوا الحکماء) (یعنی با پیران) او طوریکر و عقلا ایلد اختلاط ایدیکر (نشینید) (و با حکیمان) (در آمیزید)

(محصول) صکره نوشیروان نابویکرمی اوج حکمتک التون ایلد باز بله رق بر التون ظرف درونته وضعی و انک اوزرینه بر التون کلید او ریله رق خزینه ده حفظ ایتلرینی قرناسنه امر ایلدی و چونکه بر امر مهم ظهور ایلدسه بو حکمتلری مطالعه ایلدک آنک مقتضاسیله عمل ایلردی و جناب پیغمبرای اتمم اختیار لر ایلد بحالست و حکمت شناس کسان ایلد مصاحبت ایدیکر پیور مشدر

برنجی حکمت کندیکری بلیکر و تحصیل علم و ادب دن
حکمت اول (خویشتر را) (بشناسید) (و از آموختن علم و ادب)
عار ایتیکر و کندی عریکری جهالتله ضایع ایتیکر
(ننک مدارید) (و عمر خود را) (بنادانی) (ضایع مکنید)
و علم و ادب کر اوزاق دخی او و رایسه طلب ایدیکر و هیچ برمالی
(و علم و ادب) (اگر دور هم باشد) (طلب مکنید) (و هیچ مال را)

مصدر میمی اضافتی لامیه «مردمان» مردمک جمیدر که آدمردیمک «را» تخصیص «از» بیانیه «دینی» یا حرف نسبت تقدیری از مسائل دینی در قرینه قائم او ایدیچون مضاف حذف قلنددر «دنیا بی» دینی کبیدر «درانست» دران حکمتها مندر جست تقدیر نده در و مصلحت مردمان

مبتدا درانست خبری از دینی و دنیایی خبره متعلقدر «احوال» همزه نك قحی و حانک سکونیه حالات جمیدر و احوال دن مضاف ایلد محذوف قدر تقدیری احوال خلق و یا انسان دیمکدر «ازین دو» دینی و دنیایی به اشارتدر «بیرون» یالی یاسز طشره دیمک احوال مبتدا «بیرون نیست»

دها بیوک علمدن طو تمیکر و طریق آخرت ایچون اعمال رزقنی
(بزرگتر) (از علم) (مدارید) (و از برای راه آن جهان) (توشه)
تدارک ایدیکر و آخرتی بودنیایه تعویض ایتیکر و اول کلام که
(بردارید) (و آن جهان را) (باین جهان) (مفروشید) (و آنچه)
سویلمسی جائز اولیه سویله میکز و اولشی که تجسسی لایق اولیه
(نا گفتنی بود) (مگویند) (و آنچه) (ناجستی بود)
تفتیش ایتیکر
(مجویید)

(محصول) برنجی حکمت کندیکری بلیکر و علم و ادبک محل تحصیل اوزاق دخی اولور ایسه ده طلب ایدیکر و هیچ برمالی اصلاً علمدن بیوک طو تمیکر و طریق آخرت ایچون عمل آزیغنی تدارک ایدیکر و آخرتی بودنیایه تعویض ایتیکر و سویلمسی جائز اولیان کلامی سویله میکز و تفتیشی لایق اولیان شیئی دخی تفتیش ایتیکر

یکجی حکمت حکیمک لاصحیحی حقیر طو تمیکر و ایشلرده
حکمت دوم (پند حکیمان را) (خوار مدارید) (و در کارها)
عجله ایتیکر و ایشلرک و قتی پکور میکز و ایشلری
(شتاب مکنید) (و کارها را) (وقت مکنرانید) (و کارها را)
ایش بللره امر ایدیکر و پرایشدن که زیانه سبب اولد
(بکار دانان) (بفرمایند) (و از کاری که) (موجب زیان باشد)
حذر ایدیکر و ایشلرک اولد و آخرته نظر ایدیکر
(احتیاط مکنید) (و پیش و پس کارها) (نگاه مکنید)

صفتی موصوفی اوزرینه تقدیم ایلددر «تشکیل» کبی «۴» اسم مفعولک معمولنی کندی اوزرینه تقدیم و یا عکسیه یعنی معمولنی تأخیر ایلددر «سرشکسته» «شکسته سر» کبی «۵» مصدر مرخم باقی قالمق ایچون اسم مفعول لدن علامت مفعول حذف اولد رقی معمولنی اوزرینه

تقديم ايله در «چشم داشت» کبی «۶» صیغه امر حاضر باقی قالی ایچون اسم فاعل دن علامت فاعل حذف اوله رق معمولی اوزرینه تقديم ايله در و بوقسم وصف ترکیبیک اقسام سائر سنک مشهور و متعارف در «جهان آفرین» کبی و خدا پرست و هوا پرست کله لری دخی بوقسم دن در «ب» تأکید

و عقلا ايله	مشاوره ایدیکز	و مجرب کیسه بی
(و با خردمندان)	(مشورت بکنید)	(و آزموده را)
تجربه ایتمکز	و اختیار لک کلامی	یوک بیلکز
(مباز ماید)	(و سخن پیرا نرا)	(بزرگ دانید)
(محصول) ایکنجی حکمت حکیم لک نصیحتنی حقیر طو تمیکز و ایشلرده عجله ایتموب و و تنی دخی بکوز میگز و ایشلری ایش بیللره امر و موجب زیان و خسار اولان برایشدن اجتناب و ایشلرک اولنه و آخرینه نظر و عقلا ايله مشاوره ایدیکز و مجرب کسانی تجربه ایتمکز و اختیار لک کلامی یوک بیلکز		
اوچنجی حکمت	عدالتی	معنا ایدیدین
حکمت سیوم	(بی آزاری)	(پیشه سازی)
تقوی ايله	مشهور ایدیدین	و قناعتی
(بنقوی)	(معروف کردانی)	(و خورسندیرا)
و عاقبت قدرینی	تمیز ایدیدین	و کنیدی
(و قدر عاقبت)	(بشناسی)	(و خوشتن را)
ایله سین	و بر کیسه نک غم و کدرینه	مسرت ایتمک سین
(کردانی)	(و بزم و رنج کسی)	(شادمانی نکنی)
(محصول) اوچنجی حکمت عدالتی معناد و کنیدی تقوی ايله معروف و قناعتی ذیلک بیلارک عاقبت قدرینی تمیز و کنیدی نیک نام ایدوب بر کیسه نک غم و رنجینه مسرت ایتمک سین		

«فرموده ماضی نوشیروان فاعلی مفعولی محذوف قدر تقدیری پس بفرموده نوشیروان بندمانشدر «تا» تعلیل «ب» صاحب «زر» التوند «نوشتند» ماضی جمع «جعبه زر» اضافتی بیانه و جعبه درونته اوق و یای وضع ایلدکاری بر نوع ظرف در جمعی جعاب کلور «نهادند» ماضی جمع و نوشتند ايله نهادند کله لریک فاعلاری بفرمودک مقدر مفعولنه صادر «و قلی زرین» و قلی عربیده کاید معنانه اولدیغی کبی زرین لفظنده کی یادخی نسبت و نون دخی تأکید نسبت ایچوندر و قلیک زرينه اضافتی بیانه در «ر» استعلا

«وی» جعبه راجع «زدند» ماضی جمع مضارعی زند کلور «نگاه داشتند» داشتن و مشتقانی «نگاه» لفظیله استعمال اولندقدده حفظ و کردن و مشتقا بيله استعمال اولندقدده نظر معنانه در پس نگاه داشته حفظ ایلدیر دیمکدر «چون» تعلیل «کار» ایشدر «ی» وحدت «پیش آمدی»

باه عجمک کمربله پیش اولک دیمک لکن بوراده پیش آمدی ظهور ایدیدی دیمکدن عبارتدر و «آمدی و آوردی و کردی» حکایه ماضی در (بدان) اصلی بآن در زیرا این و آن لفظلریک اولنه باداخل اولدقدده همزه سی داله قلب اولور و آن بوراده مطالعه او انان حکمتک مضمونه اشارتدر

در دنجی حکمت	درد و بلا صاحب لردن	عبرت طو تیکز
حکمت چهارم	(ز خداوندان درد و بلا)	(عبرت بگیری)
و وقتنده اولان زیانی	دهالو	و قسز اولان فائده دن
(وزیان بهنکام را)	(بهرت)	(از سود بی هنکام)
و آدم لره	هرشیده	مصاردا ایدیکز
(و بامر دمان)	(در همه چیز)	(مدارا کنید)
مدارا ایتمک لازم اید	سرتک ایتمکز	و دست دشمنه
(مدارا اید کرد)	(تندی مکنید)	(و بادوست و دشمن)
و ایغی	کندی مقدار یکزدن	خارجه قویمکز
(و پای)	(از اندازه خود)	(بیرون منید)
(محصول) در دنجی حکمت اصحاب درد و بلا دن عبرت آله رق و قلی ضرری و قسز فائده دن دهالو بیلکز و مدارا اقتضا ایلیان محله غضب ایتمک نوع جنسکزه دخی هرشیده مدارا و التفات ایدیکز و دوست و دشمنه مصالحه و مقدار یکزدن خارجه وضع قدم ایتمکز		
بشنجی حکمت	ایشلری	کندی مقدار یکزه کوره
(حکمت پنجم)	(کارها)	(باندازه خود)
و برشی که	قویماش اوله سکر	قادر میگز
(و چیزی که)	(نهاده باشید)	(بر مدارید)

اولنزه استخوان و خوان دخی بوقیلدندر «را» ادت مفعول «ب» تأکید شناسید «شناختن» مصدر لردن امر حاضرک جمعی و بافتا کیدک مابعدی شین معجمه اولدقدده اول شین ساکن اوقنور «باشو» کبی و بشناسید دخی بوقیلدندر و خوشتن را مفعول صریحدر «نک» سنک

وزنده عیب و عار معناسند در و نون ساکنه در صکره بر کله نك آخرنده کاف واقع اولسه
اولکاف البته عجمیدر « پلنک » کبی تک دخی بوقیلنددر « مدارید » داشتن مصدرندن نهی
حاضرک جعیدر و نك مفعول صریحی و از آموختن غیر صریحی « عمر خود » اضافتی لامیه

اسیر که میگز وال و دلی حفظ ایدیکر و مستحسن
(دریغ مدارید) (دست و زبان) (نگاه دارید) (و از کارهای)
اولیان ایشلردن اوزاق اولیکر و فنامصاحبدن اجتناب ایدیکر
(ناپسندیده) (دور باشید) (و از همنشین بد) (پرهیز کنید)
(محصول) بشجی حکمت ایشلری مقدار یکزه کوره ایلیدرک
قوم دیغکز شیی قالدیر میگز و احسانکزی کیمسه دن اسیر که میهرک
ال و دلیکزی حفظ ایدیکر و افعال نامقبوله دن اوزاق و فنا ویرامن
رفیق و مصاحبدن اجتناب ایدیکر

التجی حکمت سارقلردن و قطع طریقلردن احسانکزی
حکمت ششم (از دزدان) (و راه زنان) (عطا)
کسیگز و فنا قومشودن اجتناب ایدیکر و رفیقسز سفره نیت
یرید (و از همسایه بد) (پرهیز کنید) (و بی رفیق) (قصد سفر)
ایتمکر و الحق آدم ایلله و فنا کیمه ایلله یوله کیمیکر و کیمه لک
(مکنید) (و بامردم ناکس) (و بداصل) (راه مروید) (و در زمین
اراضیسنه افاج دیکر
(کسان) (درخت) (منشانید)

(محصول) التجی حکمت سارق و قطع طریقلردن احسانکزی
قطع و فنا قومشودن اجتنابله برابر رفیقسز سفره نیت ایتمیکر و الحق
و بداصل کیمه ایلله نه یوله کیدیکر و نه ده کیمه لک اراضیسنه
افاج دیکر

عبارتدر و توشه مفعول صریحی و از برای راه آن جهان غیر صریحی « مفروشید » نهی حاضرک
جعی وان جهانرا مفعول صریحی و باین جهان غیر صریحی و باین جهانک اولنده اولان
بادخی مقابله ایچونددر « نا » نافیله مشتقانه مخصوص صدر « گفتنی » گفتن مصدر در مضارعی کوبد کلور

معلوم اوله که مصدرک آخرینه « ی » حرفی علاه قلنور ایسه تخصیص و لباقت افاده ایدر
« رفتنی آمدنی سوختنی » کبی گفتنی دخی بوقیلنددر « بود » بودن مصدرندن مضارعدر « مگوید
مگوید » گفتن وجسستن مصدرلردن نهی حاضرک جعیدر لر و مگوید جله سی مگوید جله سی

بدنجی حکمت چوراق محارره تخم کیکر عوام کیمه ایلله
حکمت هفتم (ندر شورستان) (تخم مکارید) (بامردم عام)
الفت ایتمیکر و بی زنکیدن بورج ایتمیکر و بداصل کیمه لردن
(میامیزید) (و از نوکیسه) (و ام مکنید) (و زبداصلان)
قیر ایتمه میگز و دکر سز آدم ایلله اوتور میگز و کیمه نك اوله
(دختر نخواهید) (و بامردم بی قیمت) (منشینید) (و باغلامان)
و خدمتکار لریله اختلاط ایتمیکر و هر کیمه که الله تعالی دن
(و بندکان مردم) (میامیزید) (و هر که) (از خدای تعالی)
قورق سزه او کیمه دن قورق سزه
(نترسد) (از و بترسد)

(محصول) بدنجی حکمت چوراق و قومصالح محارره تخم ایتمیکر
و جاهل و عوام کیمه ایلله الفت و صکره دن کورمشدن بورج و بد
اصل و فرومایه کیمه لردن قیر طلب و بی قیمت و دکر سز آدم ایلله
مصاحبت و کیمه نك کوله و خدمتکار لریله اختلاط ایتمیکر و هر کیمه که
الله تعالی دن خوف ایتمزه اندن خوف ایدیکر

سکرنجی حکمت مال کندیکره قدم ایدیکر و اخفه
حکمت هشتم (مالرا) (فدای خود) (کنید) (و ایلله)
و سرخوشه و مجونه نصیحت ایتمیکر او کیمه بد نصیحت
(و مست) (و دیوانه را) (بدهد) (آنکس را) (بند)
ایتمیکر و قبول ایده و کندی نصیحتکزی معر ز طوئیکر و طعانی
بدهید که (پیر زرد) (و پند خود را) (عزیز دارید) (و طعام)

« را » تخصیص « مدارید » داشتن مصدرندن نهی حاضرک جعی « خوار » مفعول اول صریحی
و پند حکیمان نایبی « شتاب » کتاب وزنده بجمله دیمک « مکنید » مدارید کیدر و شتاب مفعول
صریحی • و در کارها « مجازاً ظرفیدر » مگذرانید » نهی حاضرک جعی معلوم اوله که فعل لازمی بر

بر درجه‌دها متعددی قلیق لازم کسه اوفعلاک صیغه امریک آخرینه « اندن » لفظی زیاده قلنور
« نویس » « دان » « خواب » افعلازندن « نویساندن » « داناندن » « خواباندن » کی و درجه
ثانیه متعدی قلیق مراد اولند قدیم مذکور افعلاک آخرینه « آیدن » لفظی علاوه قلنور

« نویساندن » « خواب
اندن » « داناندن » کی
ماضی مضارع و سائر
صیغه‌های دخی بولردن
مشتق قلنور مگذرانید
دخی گذرانیدن یعنی
درجه‌دها متعدی
قلنور مصدرک فعلاندن
مشتق « ب » صله « کار
دانان » کار دان وصف
ترکیب در الفنون ادات جمع
« موجب » جیم کسر یله اسم
فاعل قحیله سبب معنای در
زیاده اضافتی مفعولند در
« باشد » مضارع
« احتیاط » اجتناب
معنای در مصدر در
« بکنید » امر حاضرک
جعی با حرف تأکید در
« پاش » بیه عجمک
کسر یله اول بونده اول
دیمک « پس » بونده

کیرلی بیکز و تحت امریکرده اولان کیمسه له مرحت ایدیکز
(پنهان مخورید) (و بر زیر دستان خود) (رجم کنید)
و کیمسه له امکانه کوزدیکمیکز
(و بنان کسان) (چشم مدارید)

(محصول) سکرنجی حکمت مالی کمدیکزه فد و صرف ایدوب
احق و سرخوش و بخون کیمسه به نصیحت ایتیه رک نصیحتکزی
قبول ایلان کیمسه به نصیحت ایدیکز و کندی نصیحتکزی معزز
ط و ته رق طعمایدخی کیرلی بیکز و تحت امریکرده اولان
کسانه مرحت ایدرک کیمسه له امکانه کوزدیکمیکز

طقوزنجی حکمت آچر ایلله بر لکده طعام بیکز و کندی
حکمت نهم (در برابر کرسکان) (طعام مخورید) (و نان
ایتیکزی آچردن اسیریکز و چونکه کندی ایتیکزی
خود را) (از کرسکان) (دریغ مدارید) (و چون) (نان خویش)
بر سکر آدمک سوزینی سوله میکر و چو جقلا ایلله
(خورید) (سخن مردمان) (مگویید) (و با کودکان)
وقادینلر ایلله تدبیر ایتیکز و بیاجی قادینه کندی خانه کره
(و زنان) (تدبیر مکنید) (وزن بیکانه را) (بخانه خود)
بول و بر میکر و دنیا منصیله کبر ایتیکز وقادینلرک حیلل سندن
(راه مدهید) (و بدو ات دنیا) (کبر مکنید) (و از مکر زنان)
این اولمیکز
(این مپاشید)

نمایت دیمک اضافتی لامیه « کارها » کارک جعیدر « نگاه کنید » نظر ایدیکز معنای در
نگاه لفظی کردن و مشتق ایلله مستعمل اولنجه بومعنای افاده ایدر « آزموده » الف ممدوده ایلله
آزمودن مصدرندن اسم مفعولدر مجرب دیمک تقدیری مرد آزموده در « میاز مپاید » مصدر

مذکور دن نهی حاضرک جعی و اولند میم ناهیه کله همزه سی یایه قلب اولنشدر « سخن
پیران » لامیه « را » تخصیص « حکمت سیوم » حکمت دوم کیدر « بی » ادات سلب و جوامده
مخصوصدر « آزار » همزه ک مدیله اسم مصدر اولوب لازمه متعدی میاننده مشترک کلمات اقسامندن

بوراده متعدیدر « ی »
مصدریه « پیشه » بیه
عجمک کسر یله صنعت
دیمک « سازی » مضارع
مخاطب و پیشه و بی
آزاری مفعول لایدر
« کردانی دانی بشناسی »

(محصول) طقوزنجی حکمت آچر ایلله بر لکده طعام ایتیبوب
کندی ایتیکزی دخی آچردن دریغ ایتیکز و کندی ایتیکزی اکل
ایدیکز زمانده آدمک سوزینی سوله میکر و چو جقلا وقادینلر ایلله
تدبیر ایتیبوب بیاجی قادینه دخی کندی خانه کره بول و بر میکر
و دنیا منصیله کبر ایتیه رک وقادینلرک حیلل سندن ده امین
اولمیکز

اوننجی حکمت آدمک امانته دها شفقنلی صاحبندن
حکمت دهم (بر چیز مردم) (مهر بانتر) (از خداوندش)
اولیکز و کیمسه له خانه سنده کھیالق ایتیکز و بداصل کیمسه به
(باشید) (و در خانه کسان) (کتخدایی مکنید) (و فاکس را)
کندی خانه کره بول و بر میکر و اختیار رک نصیحتی حقیر طو تمیکز
(بخانه خود) (راه مدهید) (و سخن پیران را) (خوار مدارید)
وقادین ایلله ارکک ارا سنده نملق ایتیکز
(و در میان شوهر وزن) (میانکی) (مکنید)

(محصول) اوننجی حکمت آدمک امانته صاحبندن دها شفقنلی
اولیکز و کیمسه له خانه سنده کھیالق ایتیه رک بداصل کیمسه به
دخی کندی خانه کره قو تمیکز و اختیار رک کلامنی حقیر طو تمیه رق
قادین ایلله ارکک ارا سنده دخی نملق ایتیکز

اون رنجی حکمت متکبر اولان کیمه دن خوف ایدیکز
حکمت یازدهم (از مردم متکبر) (ترسان باشید)

لفظی فی الاصل بکزه مک معنای اولان مانیدن وصف ترکیبی اولوب صکره سرور معنای در
اسم اولشدر تکیم آسمان لفظی فی الاصل وصف ترکیبی اولوب صکره فلکه اسم اولدیغی کی
زیرا شاد فرح معنای صفت مشبهه در و مان دخی ماننده کله سندن مرخدر « ی » مصدریه

« نكنى » بى مستقبل مخاطبدر « ز » از دن محقق « خداوندان » خداوندك چميدركه صاحب
ومالك معناسنه در مابدينه اضافتى فاعلك مفعولنه اضافتى قبلندندر « عبرت » نشده وزنده
مصدردر لکن تا اسلوب عجم اوزره اوزون يازلشدر « بکیر بدانيد كنيد » امر حاضرک
چعليردر وبارتا کيددر

ودوات صاحبزله کين طوتیکز و هيج کيسه قادين وارککدن
(ويا خداوندان دولت) (کينه مداريد) (وهيج کس را) (از زن و مرد)
ظلم ايتیکز
(افسوس مداريد)

(محصول) اون برنجى حکمت متکبر اولان کيسه دن خوف ايدیکز
ودولت صاحبزله کين طوتيهرق وقادين وارککدن هيج
برکيسه به دخی ظلم وتعدى ايتیکز

اون ايکجى حکمت مسافرى معزز طوتیکز و خلقك سالنه طمع
حکمت دوازدهم (مهمانرا) (عزيز داريد) (و طمع باخلق)
ايتیکز وحق ابوينى محافظه ايدیکز و قربا کردن
(مداريد) (و حق مادر و پدر) (نگاه داريد) (وارخوشاوندان)

کسليکز و آمله عهدى حفظ ايدیکز و عهد و وفاي
(ميريد) (وبامردم) (عهد) (نگاه داريد) (و وفاء عهد)
برينه کتوريکز و دعوتسز برکيسه به مسافرلکه کتیکز
(پجای آوريد) (وناخوانده) (بهممان کسى) (مرويد)
و چونکه برکيسه دن ايشنى ايفايه قادر ايسه کز ايفايديکز
(و چون کسى را) (حاجت) (توانيد بر آوردن) (روا کرد ايد)

(محصول) اون ايکجى حکمت مسافرى معزز طوتیکز و خلقك مالنه
طمع طوتیکز وحق ابوينى حفظ ايدرك اقربا کردن کسليکز و آدم

معناسنه « سود » سينك ضيمه قائده معناسنه بى هنگامه اضافتى بيانيه « وزيان بهنگام » ميتدا
بدانيد خبرى ورافظى بهنگامك باسنى تا کيددر و بهتر خبرك مفعول صريجى از سودى بهنگام
غير صريجى « مدارا » كنيدك مفعول صريجى بامردمان غير صريجى « درهمه چيز ظرفى در

هر « ادات استيعاب » بجا « ادات استفهام » و مکانه مستعملدر « بايد » مضارع « کرد » ماضيدر
مصدر معناسنه زيرا ماضى مضارع مقارنت ايلدکده ماضى مصدر معناسنى افاده ايدر « تند » تانك
ضيمى ونونك سکونيله غضب « ي » مصدر به « آشتى » مصالحه معناسنه در « اندازه » مقدار « منهيده » نهى
حاضرک چميدر « ب »
صله « اندازه خود » لاميه
در « كنيد » کردن « باشيد »
« باشيدن » داريد « داشتن »
مصدر لرندن امر حاضرک
چعليردر و کارها كنيدك
مفعول صريجى با اندازه
غير صريجى « چيز » نسنه
« ي » وحدت « که » رابط
« نهاده » اسم مفعول منفى
« کسان » کسك ججى
در يغ « دالك کسر بله درد »
وحسرت و قسطنقى ميا
نده مشترکدر « مداريد »
داشتن مصدرندن نهى
حاضرک ججى « نگاه داريد »
حفظ ايدیکز ديمك زيرا
نکه کله مى بونده داريد
اياله تركيب اولد يغى ايجون
صياننت و حفظ معناسنى
مفيددر « از کارهاى ناپسنديده » اضافتى بيانيه نامسحسن ايشردن ديمك و باشيدك مفعول
غير صريجى « دور » صريجى « رهيز به عجمك قحيله اجتنابدر و كنيدك مفعول صريجى
« واز همنشين » غير صريجى وهم نشين مجالس و مصاحب معناسنه در « از دزدان » دزد دالك

اياله عهدى حفظ و عهد و وفاي برينه کتوريکز و دعوتسز
برکيسه به مسافرلکه کتیکز و چونکه برکيسه دن ايشنى ايفايه
قادر ايسه کز ايفايديکز

اون اوچجى حکمت هرکيسه که علمى زياده در اتى بيوک
حکمت سيزدهم (هرکه) (علم ييشتر دارد) (اورا) (بزرک)
ييلکز و هرکيسه که علمى او کر نمکدن عار ايدرسه اتى
(دانيد) (و هرکه) (از آموختن علم) (ننگ دارد) (اورا)

آدم ييلکز و وجودك سلامنى لسانى محافظده ييلکز
(مردم مدانيد) (وسلامتى تن) (در زبان نگاه داشتن) (دانيد)
ونجاقى طوغريلقه ييلکز و معقول اولميان سوزى سويله ميکز
(ورستگارى) (در راستى) (دانيد) (وسخن ناپسنديده مکويد)

(محصول) اون اوچجى حکمت علمى زياده اولان کيسه به
بيوک طوتهرق تحصيل علم دن عار ايلميان کيسه به دخی انسان
عد ايتیکز و وجودك سلامتى لسانى محافظه ايلکده و خلاص
ونجاقى استقامنده ييله رک نامعقول کلامى دخی سويله ميکز

اون در دجى حکمت لسانى فنا سويلکه آلشدير ميکز
حکمت چاردهم (زبانرا) (به بد گفتن) (عادت مکنيده)
ولايقسز سوزه قولاق طوتیکز و باد شاهلى ذم
(وسخن ناشايسته را) (کوش مداريد) (وغيت پادشاهان)

مفيددر « از کارهاى ناپسنديده » اضافتى بيانيه نامسحسن ايشردن ديمك و باشيدك مفعول
غير صريجى « دور » صريجى « رهيز به عجمك قحيله اجتنابدر و كنيدك مفعول صريجى
« واز همنشين » غير صريجى وهم نشين مجالس و مصاحب معناسنه در « از دزدان » دزد دالك

ضمی وزانك سكونيله سارق ديمك والف ونون ادات جمدنر « و » مالغه « رهزان » رهزنك جميدركه وصف تركيبي در « عطا » عينك فتحيله احساندر « ب » حرف تأكيد « بريد » امر حاضرڪ جمى وعطا مفعول صريحي ازدزدان غير صريحي ورهزان دزدان اوزرينه معطوفدر

« همسايه » هانك قحى
ويمك سكونيله قومشو
معناسنه در بده اضافتى
پايه و پر هيز كنيد
امر حاضرينك مفعول
صريحي همسايه بد غير
صريحي جمله سى ماقبله
معطوفدر « قصد سفر »
مصدرڪ مفعولنه اضافتى
قبيلندندر « مكنيد » كردن
« مرويد » رفتن « منشايد »
نشاندن « مصدر لرندن
نهى حاضر لدر « راه »
بول و مرويدك مفعول
صريحي « ب » مصاحبت
« مردم ناكس » اضافتى
پايه الحيق و دنى آدم
ايله ديمك و مرويدك
مفعول غير صريحي در
« در » صله « زمين » ير
كسانه اضافتى لاميه
« درخت » دالك كسرى

ايتيكر	وركيه كه	سوزديكده	انكله الفت ايتيكر
(مكنيد)	(وكى كه)	(سخن نشنود)	(باو سخن مكويد)
وهره شى كه	اسان ايله سويلر سكر	انكله عل ايتيكر	(وهرچه)
(بزيان كويد)	(بدان كار كنيد)		
(محصول) لسانكزى فناسويلكه آكشدير ميوب لايقسنر كلامه دخى قولاق طوتميكز و پادشاعلى دم و سوزديكده ميان كيسه ايله الفت ايتيكر و لسانكز ايله سويلديككز شيله عمل ايتيكر			
ايتيكر	اون بشنجى حكمت	ايولى زيارته	ميل ايتيكر
حكمت يازدهم	(زيارت نيكان)	(رغبت نمايد)	(وصحبت)
متقيل ايله	طوتيكز	ومتالريكز	ابولك ايله
(بااهل صلاح)	(داريد)	(ومر دكارا)	(بنيكى)
(ياد كنيد)			
ودوست و دشمندن	نصيحتى	اسير كيكر	وبدرڪ وفاتندن صكره
(واز دوست و دشمن)	(نصيحت)	(بازمداريد)	(وازيس مرڪ پدر)
بدرڪ عادتلىنى	برينه كتنوريكز	وتحصيل علمه	حاصل اوليكز
(سنتهاى پدر)	(بجاي آوريد)	(وبا موخن علم)	(حريص باشيد)
وهيج برايشى	علمز ايتيكر	وهيج برسوزى	علمز سويليكز
(وهيج كارى)	(بى علم)	(مكنيد)	(وهيج سخنى)
(بى علم)	(مكويد)		
(محصول) ارن بشنجى حكمت ايولى زيارته ارانه ميل ورغبت ومتقى و صالحلر ايله مصاحبت ايتيكر و متالريكز ابولك ايله ذكر ايتيكر و دوست و دشمندن نصيحتى منع ايتيكر و بدرڪ وفاتندن			

ورانك قحى وخاء معجمه وتانك سكونزليه اغاج ومنشايد كله سنك درخت مفعول صريحي در زمين كسان غير صريحي ومنشايد جمله سى مرويد جمله سى سنه معطوفدر « اندر » بونده باه صله معناسنه در « شورستان » چوراق محل ديمك زيرا شورشينك ضميله چوراق ستان دخى ادات

مكندر بهارستان كى « مكريد مياميزيد نخواستند منشيند » نهى حاضرڪ جمليدر وتخم مكريدك مفعول صريحي اندر شورستان غير صريحي « نو كيسه » يكي زنكين ديمك « وام » دام وزنده بورج « دختر » دالك ضى وخانك سكونيله قير ديمك ونخواستيدك مفعول صريحي وزبد

صكره	مادتلىنى	برينه	كتنوريكز	وتحصيل علمه	حريص
اوله رق	هيج برايشى	وسوزى	علمز ايتيكر	وسويلك	جائز دكلدر
اون ايتيكر حكمت	هركيه نك كلامه	امين اوليكز	وكوزل		
حكمت يازدهم	(بحرف هر كسى)	(ايمين مشويد)	(وسخن		
كلابى	هركيه دن	دكليكز	وطوغرى ويلانه	يعين	
(از همه كس)	(بشنويد)	(وبراست و دروغ)	(سو كند		
ايتيكر	واخرى	ديادن	دها دوست	طوتيكز	
مخوريد	(واخر ترا)	(از دنيا)	(دوست تر)	(داريد)	
ومال يقيم	ميال ايتيكر	وتاز لكده	اختيار افندن	تفكر ايتيكر	
(رغبت مكنيد)	(ودرجوانى)	(از پيرى)	(پيندشيد)		
واختيار لقه لاند	شيلرى	تاز لكده	حاضر ايتيكر		
(ولوازم پيرى)	(درجوانى)	(آماد كنيد)			
(محصول) اون ايتيكر حكمت هركيه نك كلامه امين اوليه رق كوزل سوزى هركيه دن دكليكز ويلان و كرچه كه يعين ايتيكر اخري دخى ديادن دها دوست طوتيكز و مال يقيم رغبت ايتيكر وتازه لكده اختيار لغى تفكر و اختيالفه لازم اولان شيلرى تازه لكده تريسه و احضار ايتيكر					
اون ايتيكر حكمت	قبشك ايشنى	يازده	پراييكز		
حكمت هفتم	(كار زمستانرا)	(بتابستان)	(ميفكنيد)		
وبوكونك ايشنى	بارينه	ترك ايتيكر	وحكيم ماهر سويلد كچه		
(وكار امروز را)	(بفردا)	(مكذاريد)	(وتاطيب حاذق نكويد)		
بونك و آنك سوزيله	قان آلدريمكز				
(بحرف اين و آن)	(خون مكريد)				

عليهك آخرنده اولان حرف حرف صحيح ايسه اولوقت و او عطفه تلفظ اولتيوب بلكه حرف مذكورك ضمه سيله اكتفا اولنور « مردوزن » كى لكن ضرورت وزنده حرف مذكورك ضمه سى اشباع اولنور و اكر معطوف عليهك آخرى حرف مديعى « واو » يا « الف » اولور ايسه

اولوقت حرف عاطفه یعنی واو مضموم او قنور « پاودست » « ابرو و چشم » صوفی ورنند « کبی
و بعضاً مناسبت ولی ایدن مقامده مفتوح دخی قرائت اولنمقدردر و بندکانک مرد مه اضافتی لامیه
« نترسد » نفی مستقبل و هرکه مبتدا نترسد خبری از خدای خبری بیاندر « ازو » اصلی

(محصول) اون بدنجی حکمت قیشک ایشی یاز و بو کونکی ایشی بارینه
برایکیز و طیب حاذق سویلدیکه آنک بونک سوزبله قان الدر میگز

اون سکرنجی حکمت سخاوتی صنعت ایدیکز و خستدن
حکمت هژدهم (جوان مردی) (پیشه کنبد) (وازیخل)
اوزاق اولیکز و الفت جاهلر ایلکز و حاجتی
(دور باشد) (وصحبت) (بنا اهلان) (مدارید) (وحاجت)
سخیردن طلب ایدیکز و فعل حسنه آمدن اسیر کیمیز
(از جوانمردان) (خواهید) (و کردار نیک) (از مردم) (دریغ مدارید)
و بورجلوری از عاج ایگیز و دوستریکزی انلرک عیندن
(و وادار ائرا) (سخت مگیرید) (و دوستار ا) (از عیب ایشان)
خبر دار ایدیکز
(آگاه کنبد)

(محصول) اون سکرنجی حکمت سخاوتی صنعت ایدینه رک خستدن
اوزاق اولیکز و جهلا الله الفت ایتدیرک حاجتی سخیردن طلب
ایدیکز و فعل حسنه کسنددن اسیر کیدیرک بورجلوری دخی از عاج
ایگیز و دوستریکزی کنبدی عیندن خبردار ایدیکز

اون طقوزنجی حکمت کنبدی اولادریکزه هنر و صنعت
حکمت نوازدهم (فرزندان خود را) (هنر و صنعت)
اوکره دیکز و کنبدی حالکزی دوستدن و دشمندن
(پياموزید) (و حال خود را) (از دوست) (و دشمن)
خفی طونیکز و برخلده که سرسویلز قولاغ ویریکز
(نهان دارید) (و جایکه) (راز کویند) (کوش) (مدارید)

دیمشدر « پند خود » اضافتی لامیه و مؤخر دارید امریک مفعول اول صریحی « عزیز » فعل
یعنی مفعول یعنی معزز دیمک و امر مذکورک مفعول ثانیه « مخورید » بیک معناسنه اولان
خوردن مصدرندن نهی حاضرک جمعی « پنهان » بیه عجمک ضمیمه کیز لودیمک « زیرستان »

برکیمه نیک تحت اداره و امرنده اولان کسانده مستعملدر و خودکلمه سنه اضافتی لامیه و الف و نون
ادات جمیدر « ب » صله « نان کسان » اضافتی لامیه و مدارید نهینک مفعول غیر صریحی و چشم
صریحیدر « نه » نونک ضمیمه طقوز دیمک « کرسنکان » کرسنه کلمه سنک جمیدر و کاف عجمی

(محصول) اون طقوزنجی حکمت کنبدی مخدوملریکزه هنر و صنعت
اوکره دهرک کنبدی حالکزی دخی دوست و دشمندن خفی طونیکز
و سرسویلنیلان محله قولاغ طونیکز

یکرمنجی حکمت بکرک اوکنده کوزی حفظ ایدیکز
حکمت بیستم (دریش امیران) (چشم) (نگاه دارید)
و کلامی کنبدی مقداریکزه کوره سویلیکز
(وسخن) (باندازه خویش) (بگویند)

(محصول) یکرمنجی حکمت حضور امراده کوزیکزی حفظ
و کلامی مدیرانه و مقداریکزه کوره سویلیکز

یکری برنجی حکمت صاحب وفا اولان دوستلردن کسایکز
حکمت بیست و یکم (از دوستان وفادار) (میرید)
دولت و نعمت وقتنده دوستریکزی خاطرلیکز و دشمنی
دروقت دولت و نعمت (دوستار ا) (یاد آورید) (و دشمن را)
بیوک بیلکز و دشمن اگر دوست اولور ایسه خوف ایدیکز
(بزرگ بدانید) (و دشمن) (اگر دوست شود) (اندیشه بکنید)

(محصول) یکری برنجی حکمت صاحب وفا اولان دوستلردن
کسیله رک دولت و نعمت زماننده دوستریکزی خاطرلیکز و دشمنی
بیوک بیلکز اگر دوست اولور ایسه خوف ایدیکز

حرف توسطدر یعنی هاء
رسمیدن بدیدر زیرا
برکلمه نیک آخرنده هاء رسمی
بولنسه حالت جمعه
اول هاء کاف عجمی به
تبدیل اولنور « رفتکان »
کبی کرسنکان دخی بو
قبیلنددر « مخورید مدارید »
« مگوینده مکنید » مدهید
« مباشید » نهی حاضرک
جمیلیدر « و طعمام »
مخوریدک مفعول صریحی
« در برابر کسنان » طرفیدر
« نان » اتمک و مداریدک
مفعول صریحی « کودک »
کاف عجمک ضمیمه چو جق
« آن » ادات جمع « زنان »
زنک جمیدر که قاذین
دیمک و کودکان اوزرینه
معطوفدر و تدیر مکیدک
مفعول صریحی با کودکان
غیر صریحی « بیکاه » بیه

عربینک کسری و مدیه یابنجی دیمک « راه » بول و مدهیدک مفعول اول صریحی زن بیکانه ر
ثانی صریحی بخانه خود غیر صریحی « ب » سییه « دولت دنیا » بیانه « مکر » میاک قحی
و کاف سکونیه حمله معناسنه در زنانه اضافتی لامیه « ائمن » امین معناسنه و مباشیدک مفعول صریحی

واژ مکر زنان غیر صریحیدر « ده » دالت قحیله اون دیمکدر « چیز » بوراده اماندن عبارتدر
و « مردم » لفظنه اضافتی لامیه در معلوم اوله که بر اسم کسره واسطه سیله دیکر اسم ربط
ایلدلده اسم اوله مضاف ثانی به مضاف الیه کسره به دخی کسره اضافی ونسبی تسمیه اواند یعنی

کبی مذکور کسره دخی
معانی کثیره افاده ایدر
اگر معانی مرقومه نسبت
تملك اختصاص تعلیل
طرفیت قبیلندن ایسه اول
اضافه اضافت لامیه
تسمیه اولنور « جام جم »
« باغ شاه » « مرغ شکاری »
« سیلی پاداش » « سفر
زمستان » « سیر باغ » کبی
اگر تبیین قبیلندن یعنی
مضاف الیه مضاف جنس
ونوعنی بیان ویا خود مقام
مخصوصه نشان ویریر
ایسه « انکشترز » بنای
سنگ « رنگ کل » شهریزد
« اشک حسرت » ویا خود
تشبیه قبیلندن یعنی مضاف
مشبه به و مضاف الیه مشبه
تقدیرنده او اور ایسه
« کانون سینه » « متاع درد »
« بحر من جان » کبی بو

یکرمی یکجی حکمت چون که امین او اور سکر دها زیاده خوف ایدیکر
حکمت بیست و دوم (چو امین باشید) (بیشتر) (برسید)
ومصیبت زماننده صبر ایدیکر وفقر لک وقتنده وسعت
(و در هنگام بلا) (صبر کنید) (و بوقت تنگی) (فراخی را)
انتظار ایدیکر و زمان وسعتده فقر لکدن خوف ایدیکر و چونکه
(چشم دارید) (و در وقت فراخی) (از تنگی) (پندیشید) (و چون)
وعده ایدیکر و قایدیکر و امید باری و ما بوس ایچیکر و هر کیمه بی
(وعده کردید) (و فایزید) (و امیدواران) (نا امید کنید) (و یک دیدن
بر کره کور مکه آدایکز و کیمه نیک عیبی تفتیش ایچیکر
بهر کس) (فریفته شوید) (و عیب مردم را) (جستجو کنید)

(محصول) یکرمی ایکجی حکمت امین اولدیفکر وقتنده دها
زیاده خوف و زمان مصیبتده صبر و فقر لک زماننده وسعت انتظار
و زمان وسعتده فقر لکدن خوف و وعده ایلدیکر کرده ایفای
و عدا ایدیکر و امید باری نا امید و ما بوس ایچیکر هر کیمه بی بر کره
کور مکه الدایکز و کیمه نیک عیبی دخی تفتیش ایچیکر

یکرمی او چنجی حکمت کندی یوکی کیمه نیک بوینده بر فیکز
حکمت بیست و سیم (بار خود) (بکردن کس) (میفایند)
ومنفعت سز دوست ایله الفت ایچیکر و هر کیمه که فنا طبعی در
(و از دوست بی منفعت) (کنار بایرید) (و هر که) (خوی بد دارد)
آنکله دوست اولیکز و صواب سوزی دها یوک کوکدن و بردن
(با او دوست شوید) (و سخن حق را) (بزرگتر) (از آسمان) (و زمین)
طوبیکز و توبه واستغفاری عزیز و جلیل اولان خدایه عازله دها یوسی بلیکز
(بدارید) (و باز گشت را) (بخدای عزوجل) (بهترین اعمال) (دانید)

صورتلرده واقع اولان اضافه اضافت بنایه تسمیه قلنور « مهر بانتر » ترکیب تفضیلی دها
شفقتلور دیمک کیمدخی حاضر نیک مفعول صریحی « در خانه کسان » ظرفیدر « سخن پیران »
مضاف و مضاف الیه یکسیده فارسی و یا عربی و مضاف فارسی مضاف الیه عربی و یا

حکمی اولسی دخی جائزدر « تارک سر » « طایفه صبح » « خانه احبا » « لطف سخن » کبی سخن پیران
دخی مضاف و مضاف الیه یکسیده فارسی اولان قسمنددر و اضافتی لامیه در « را » تخصیص
« یازده » اسماء عدددن اون برک اسمیدر « ترسان » معلوم اوله که امر حاضر لک او خرابنه

(محصول) یکرمی او چنجی حکمت کندی یوکی کیمه نیک
بوینده القا و منفعت سز دوستله الفت ایچیکر فنا طبعی کیمه ایله
دخی دوست اولیکز و طوغری کلامی کول و بردن دها یوک طوته رقی
خدایه توبه و رجوعی دخی اعمال حسنه نیک دها یوسی بلیکز

لقمان حکمیدن صور دیلرکه آدم لردن زیاده عالم کیمدر
(از لقمان حکیم) (برسیدند که) (از آدمین) (دانان) (کیست)
دیدن او کیمه در که زمانک مخالفتدن مکدر او از ینه سؤال ایلدیلر که
(گفت) (آنکه) (از مخالفت روزگار) (دلتک نشود) (دیگر پرسیدند که)
زیاده عالی همت کیمدر دیدن او کیمه در که آخرت نعمتی
(بلند همت تر) (کیست) (گفت) (آنکه) (نعمت آخر ترا)
دنیا نعمتی اوزرینه اختیار اید ینه سؤال ایلدیلر که زیاده زنکین کیمدر
(بر نعمت دنیا) (برگزیند) (دیگر پرسیدند که) (توانگر تر) (کیست)
دیدن او کیمه که آنک عقل کاملی وله ینه سؤال ایلدیلر که
(گفت) (آنکه) (او را) (عقل کامل باشد) (دیگر پرسیدند که)
قنغی شربتدر که کندیشنی طاده فی اولدیرر دیدن شهنشودر
چه شربت است که (چشنده خود را) (می کشد) (گفت) (شہوت)

(محصول) لقمانه آدم لردن زیاده عالم کیمدر دیدکارنده مخالفت روزگار
و زمان ایله مکدر اولیان کیمه در دیدن (ینه) زیاده عالی همت
کیمدر دوسؤال ایلدکارنده نعمت آخرتی دنیا اوزرینه ترجیح ایللیان
کیمه در دیدن (ینه) زیاده غنی کیمدر دیدکارنده عقل کامله مالک
اولان کیمه در دیدن (ینه) قنغی شربتدر که کندوشنی طاده فی
اولدیرر دیدکارنده شهنشودر دیدن

« عزیز » فعل بمعنی مفعول یعنی معزز دیمکدر « دارید » امر حاضر لک جمعی « همان ایله عزیز مفعول
صریحیدر « مادر » والده دیمک « خویشاوندان » « مصراع » خصم لرجله « خویشاوند » و « نزدیکی »
یقینلندر و خویشاوندک آخرنده اولان الف نون ادات جمعدر « مبرید » مروید « نهی حاضر لک

چمیدرلر «با» مصاحبت «مردم» مصراع «مردم» آدمدر «جوانمردی» سخاوت ویر «یده»
 «دارید» امر حاضرک چمیدر مضارعی داردکور «ب» صله «جای» محل «وفا» آوردیک
 مفعول صریحی «و عهد» وفا و زیننه معطوف «و بجای» غیر صریحیدر «نا» حرف توصیف

ینه سؤال ایلدیلرکه قنغی آتشدرکه کندیشنی یقانی یقار دیدی
 (دیگر رسیدنکه) کدام آتشتکه (فروزنده خود را) (می سوزد) (گفت)
 حسد ینه سؤال ایلدیلرکه قنغی بنادرکه اصلا خراب اولر دیدی
 (حسد) (دیگر رسیدنکه) کدام بناستکه (هرگز خراب نمی شود) (گفت)
 عدالت ینه سؤال ایلدیلرکه قنغی آجیلقدرکه انجام طائلی اولور
 (عدل) (دیگر رسیدنکه) (کدام تلخی باشدکه) (باخر) (شیرین گردد)
 دیدی صبر ینه سؤال ایلدیلرکه قنغی طائیلدرکه انجام
 (گفت) (صبر) (دیگر رسیدنکه) (کدام شیرین باشدکه) (باخر)
 آجی اولور دیدی عجله ینه سؤال ایلدیلرکه قنغی خسته اقدرکه
 (تلخ شود) (گفت) (شتاب) (دیگر رسیدنکه) (کدام بیاریست که)
 حکیم آنک علاجندن عاجزلدر دیدی حقاقت
 (طیبیان) (از علاج آن) (عاجزند) (گفت) (ابلهی)

(محصول) ینه قنغی آتشدرکه کندیشنی یقانی یقار دیدنکه حسددر
 دیدی (ینه) اصلا خراب اولیان قنغی بنادر دیدنکه عدالتدر
 دیدی (ینه) انجامی طائیلغه منجر اولان قنغی آجیلقدر دیدنکه
 صبردر دیدی (ینه) انجامی آجیلغه منجر اولان قنغی طائیلدر
 دیدنکه عجله در دیدی (ینه) طیبیلر علاج و دوا سندن عاجز
 اولان قنغی مرض و نامراضقدر دیدنکه حقاقتدر دیدی

نصایح دیگر

الفت ایلر ایله کرکدر فنار ایله فناسوز کسکن قلیچندن
 (مصاحبت) (بایکان) (می یابد) (بایدان) (سخن بد) (از شمشیر برنده)
 دها فنادر دوستر وقت غده و شدت لوره معلوم اولور
 (بدر است) (دوستان) (در غم) (و شدائد) (معلوم شود)

«مالدار» و کتابدار دینلو و علم بیشتر دار ددخی هر نه قدر علی زیاده طور دیمک ایسه ده
 لکن علی زیاده واردر و علی زیاده در مقامندن مستعملدر حاصلی اعلی در دیمکدر «بزرگ»
 بانک ضمیمه یوک «داید» دانستن مصدرندن امر حاضرک چمیدر و جمله «بی» خبر مبتدادر

«هرکه» مبتدا «از آموختن علم» مؤخر دارده متعلقدر «نک» ماروشین در «مدانید»
 نمی حاضر جمع و خبر مبتدادر «رستکار» معلوم اوله که ماضی مطلق آخرینه «ار» و یا
 «کار» لفظ ازندن بری زیاده ایدیلور ایسه صفت مبالغه اولوب دوام و تقرر افاده ایلر

«خرید» و «فروخت»

و «پرورد» ماضیلندن

«خریدار» «پروردکار»

«فروختار» و «آمرزیده»

ماضیسندن «آمرزیدکار»

کی و «رستکار» دخی

آمرزیدکار قیلندن

«راستی» یاه مصدریه

ایله طوغریلق دیمک

«سخن» ناپسنیده»

اضافتی بیایه «چارده»

اسماء عدددن اون در دیک

اسمی «به» صله «بد

کفتن» مصدر مرکب

تقدیر عباره مکنید مادت

زبانرا به بد کفتن در

بوصورت عادت مکنیدک

مفعول اولی و زبانرا ثانی

صریحلیدر به بد کفتن

غیر صریحیدر «کوش»

کاف عربک ضمیمه

قولا قدر و مدار دیک

دشمنک کلامیله	دوستلرینی	اینجتمه	اوق یاره سی
(بسیخ دشمن)	(دوستانرا)	(مرنجان)	(زخم تیر)
وجود اوزرنده در	وسوز یاره سی	جان اوزره در	کبر و غضب
(برتن است)	(وزخم سخن)	(برجان)	(کبر و غضب)
صاحبی	مصیبت لره	ایصال ایدر	
(صاحبش را)	(به مصیبتها)	(می رساند)	

(محصول) الفت ایلر ایله کرکدر فنار ایله فناسوز کسکن قلیچندن
 دها فنادر دوستلر وقت غم و شدائدده یلنوب دشمنک کلام
 واغوا سیله دوستلرینی اینجتمه اوق یاره سی وجودده و سوز یاره سی
 جان اوزرنده در کبر و غضب صاحبی مصائب و بلالره ایصال ایدر

بین اینجکندن	احتر از ایدیکر	اگر حله طوغری اولور ایسه ده
(از سوکند)	(اعراض بکنید)	(اگر همه راست باشد)
ایلك ایدنلری	جمله انسان	دوست اتخا ایدرلر
(نیک کنندگان را)	(همه مردمان)	(دوست میدارند)
		(افتادگان را)
دوست اتخا ایدیکر	زیراد و نلوری	جمله خلق عالم
		دوست اتخا ایدرلر
(دوست بدارید)	(که دولتمندان را)	(همه عالم)
		(دوست دارند)
یکتیلکده	زحمت چک	تا که اختیار لنده
		راحت بوله سین
(در جوانی)	(زحمت کش)	(تادر پیری)
		(راحت یابی)

(محصول) اگر سراپا طوغری اولور ایسه ده بیندن احتراز
 ایدیکر ایلك ایلیانلری هر کس دوست طونارلر فقیرلری دوست اتخا

کوش ایله سخن ناشایسته مفعول صریحلیدر «نشود» ایشتمک معنایه اولان شنیدن
 مصدرندن نفی استقبالدر «کار کنید» عمل ایدیکر موقعنده مستعملدر و کنیدک کار مفعول صریحی
 بدان غیر صریحیدر «پازده» اسماء عدددن اون بشک اسمیدر «نیکان» نیک لفظنک چمیدرکه

اینور دیمکدر « رغبت » باب رابعدن مصدر و نمایدک مفعول صریحی بزیارت غیر صریحی « مردکانرا » مردهک جمعیدر که موتار دیمک و کاف عجمی مفردینک اخرنده اولان هاء رسمیدن بدلدرد « ب » مصاحبت « نیکی » معلوم اوله که اقسام متعدده کلماتک او اخرنده « ی » حرف

داخل اولدقده « شاهی »
« بندکی » « شرمندکی »
« روندکی » « افتادکی »
« بخوبی » « برتری »
« مامونی » « چندوچونی »
« خریداری » « کویانی »
کبی و مذکور « ی » بعضا
الفه دخی قلب اولنور
« کرما » « سرما » « درازا »
« پیرا » کبی بونلره اسم
مصدر و حاصل مصدر
اطلاق اولنور نیکی کله
سنک دخی اخرنده یا
مصدریه اولغله اسم
مصدر « پس » بوند
صکره دیمک « مرکبدر »
اضافتی لامیه و مرکبیمک
فتمی و کاف و رانک
سکونیه فوتد ریغنی اولوم
« سنت » عادت « های » ادات
جمعدر و مضافک آخری «
الف و یا و ا و مدوده اولور

ایدیکز که دولنیلری جله خلق عالم دوست طوتارل کجیلکده
زجت و مشتته تحمل ایله که احتیارلقده راحت ایده سین

درد نسنه	انسانک کالنه دلدرد	دوسترایله	مشاوره
(چهارچیز)	(دلیل برکال مراد است)	(بادوستان)	(مشورت)
ایتمک	ودشمنلره	مدارا ایتک	وهوا آتشی
(کردن)	(وبادشمان)	(مدارا کردن)	(و آتش هوا)
			(فروگشتن)
و آبی سوزه	تحمل ایتمکدر	ایکی نسنه	آدمی
(وسخن تلخ)	(فروخوردن)	(دوچیز)	(آدم را)
			(بدو)
نسنه	ایصال ایدر	صبر مراده	وقناعت
(چیز)	(رساند)	(صبر بر مراد)	(وقناعت)
			(بتوانگری)

(محصول) درد نسنه انسانک کالنه دلدرد اولکیسی دوسترایله
مشاوره ایکنجیسی دشمنلره مدارا اوچنجیسی هوا آتشی ازاله
دردنجیسی نامعقول کلامه تحملدر ایکی شی آدمی ایکی شیئه یعنی
صبر مراده وقناعت غنایه ایصال ایدر

درد شی	درد شیئی	محصول ایدر	سکوت	سلامتک
(چهارچیز)	(چهار چیز را)	(آورد)	(خاموشی)	(سلامتی)
وایلاک	امیناک	وجومردک	بیوکک	وشکر
(وینکی)	(ایمنی)	(وسخاوت)	(مهتری)	(وشکر)
زیادهک	درد شیئی	اعاده ایتک ممکن دلدرد	سویلنیلان سوز	
(افزونی)	(چارچیز)	(بازتوان آوردن)	(سخن گفته)	

ایسه بریاء مجهوله علاوه قلنور « جای من » « روی تو » کبی « سنهای پدر » دخی بوقبیلدندر
« هیچ » انظی فارسیده مهمات اقسامندندر « کار » ایش « ی » وحدت « بی » ادات سلیدر
و جوامده مخصوصمدر « سخن » کهن وزنده سوز و کلامدر « ی » وحدتدر « سازده »
۱۷

اسماء عدددن اون التینک اسمیدر « ب » صله « حرف » لغتده طرف و جانب معناسنه در اما عجم سوز
و کلامده استعمال ایدرر مثلا برکلام سوبله دیه جک موقعده « یک حرف بز » دیراضیافتی لامیه « هر »
استیعاب ایچوندرد « کس کیسه » « ی » وحدت « مشوید » « مخورید » « مکنید » نهی حاضرک
جعلیدرد و این مشویدک
مفعول صریحی « بحرف
هرکسی » غیر صریحی
بوصورته تقدیر عباره
مشوید این بحرف هرکسی
در « بشنوید » شنیدن
مصدرندن امر حاضرک
جمعیدرد دیکلیکز دیمک
(مصراع) دکله (بشنو)
اکله (دریاب) اولدی
(شد) لابق (بنزرا) سخن
نیک مفعول صریحی
از همه کس غیر صریحیدر
« ب » صله « راست »
طوغری دیمکدر دروغ
مقابلیدرکه یلان و کذب
دیمکدر « سوکنده » یمن
معناسنه در و مخوریدک
مفعول صریحی بر است
غیر صریحی « بیندیشید »
امر حاضرک جمعیدرد
تفکر ایدیکز دیمک واولی

وقضای مقدر	و آیلان اوق	و بکن عمر	ایکی جهانک
(وقضای رفته)	(و تیرانداخته)	(و عمر گذشته)	(سلامت)
سلامتی	اوج شیده در	امر الهییه	قیام کوسترمک
(دارین)	(درسه چیراست)	(بامر خدای تعالی)	(قیام نمودن)
ودنک شرطربنی	یرنه کتورمک	و قبلری اینجمنکدن	
(و شرائط دین)	(بجای آوردن)	(واز آزار دها)	
اوزاق اولوق			(دور بودن)

(محصول درد شی درد شیئی یعنی سکوت (سلامتک) وایلاک
(امیناک) و سخاوت (بیوکک) و شکر (زیادهک) کتوریر
درد شیئی اعاده یعنی (سویلنیلان سوز) و (آیلان اوق)
و (بکن عمر) ممکن دلدرد ایکی جهانک سلامتی اوج شیده در
اولکیسی امر الله امثال ایکنجیسی دینک شرطربنی ایفا اوچنجیسی
کسر قلوبدن بعید اولمقدرد

✽ ازبند نامه شیخ عطار ✽

ای خدا	بزم کناهمزدن	تجاوزایله
پادشاهها	(جرم مارا)	(درکذار)
	بزم کناهمکارین	حالبوککس
	(ماکنهمکاریم)	(وتو)
		(آمرزکار)
سن ای ایشلی سین	حالبوککس	فتا ایشله مشیز
(تونکوکاری)	(وما)	(بدکرده ایم)
	حسابتیز	و حدسز جرم
	(جرم بی انداز)	(بی جد)
		(کرده ایم)

همزه اولان افعاله « با » و یا خود « میم » و نون نافیه داخل اولدقده اول همزه یایه قلب
اولندیفندن بیندیشید امرینک همزه سی دخی یایه قلب اولتمشدر « آماده » الف مدوده ایله حاضر
و مهبلا دیمکدر « هفت ده » اسماء عدددن اون بدینک اسمیدر « کار » کاف عربک فحیه ایش دیمک

اضافتی لامیه «زمستان» زم نم وزنده اوله رق برودت وضغوقاق معناسنه در وارضك طبیعتی بارد اولغله برو دته نسبتله زمین دیدیلر وستان دخی مدخولنك کثرتی افاده ایلدیکندن قیش موسمه زمستان دینلشدر «را» تخصیص «ب» صله «تاب» حرارت و یاز موسمه صیحا ق زیاده

اولدیغی جهتله تابستان دینلشدر «مکذاریده» «میفکنید» «مکیرید» نهی حاضرک جعیریدر وکار زمستانرا میفکنیدك مفعول صریحی بتا بستان غیر صریحیدر وکار امروز مکذاریدك مفعول صریحی بفردا غیر صریحیدر «تا» مادام معناسنه «خون» قاندر «کردارینك» بیانیه و کردار اصلنده وصف ترکیبی در زیر ا کاف عربك فحیله کرد فعل معناسنه اسمدر و آز دخی آرنده دن مرخیدر بو صورتده تقدیری «آرنده» کرده در صکره مجموع مرکب فعل معناسنه اسم اولشدر «وامدار» وصف ترکیبی در بورجلی دیمك

نیجه سنه لر	فسق و عصیانده	اولشدر
(سالها)	(در فسق و عصیان)	(کشته ایم)
کجه و کوندز	معصنلده	اولشدر
(روز و شب)	(اندر معاصی)	(بوده ایم)
غافل	یؤخذ نواصی آیتندن	اولشدر
(غافل)	(از یؤخذ نواصی)	(بوده ایم)
دائما عصیان سودا سنده	اولشدر	
(دائما در بند عصیان)	(بوده ایم)	
هم نفس و شیطانه مقارن	اولشدر	
(همقرین نفس و شیطان)	(بوده ایم)	
کناهنر	مرور ایتماش	اوزر بزدن بر ساعت
(بی کنه)	(نکند شته)	(برما ساعتی)
فراغ قلب الیه	بر طاعت ایتماشدر	
(باحضور دل)	(نکردیم طاعتی)	
قبوکه کلدی	قاجش قول	
(بردر آمد)	(بند بکر بخته)	
کندی بورینک صوی	معصنله	دو کش
(آبروی خود)	(بعصیان)	(زینخته)
مغفرتی	طوتر	امید
(مغفرت)	(دارد)	(امید)
سنگ کرمندن	(از لطف تو)	
آنکچونکه	کندك پیوردك	لا تقنطوا
(زانکه)	(خود فرموده)	(لا تقنطوا)
سنگ لطفلرینك دکری	حسابسزدر	
(بجر الطاف تو)	(بی پایان بود)	

«آن» ادات جمع «را» ادات مفعول «سخت» قتی دیمك «مکیرید» گرفتن مصدرندن نهی حاضرک جعیدر طوتمیکز دیمك «عیب ایشان» اضافتی لامیه در وایشان دوستانه عاندر «نوازده» اسماء عدددن اون طقوزك اسمیدر «فرزندان» فرزندك جعیدر که اوغل دیمك پسردخی دیرلر «مصراع»

«پدر» بابا «پسر فرزند» اوغلدر هم انا «مادر» «خود» ضمیر مشارکت اقسامنددر و بونلر اوج صیغه دن عبارتدر که ضمیر تا کیدی دخی درلر «ا» خود لفظیدر که ذوات و طبایقه مخصوصدر «۲» خویش لفظیدر که تملکات و تملقاته مخصوصدر «۳» خویشتن «لفظیدر که جوارح و اعضا به مخصوصدر «هنر خود»

«مهمان خویش» «پسر خویشتن» کی و بونلره اصلا تفرع عارض اولدیغی کی ضمیر و اسم جنسندن صکره دخی کلورلر و بعضا ضمیر نسبی مقامنه دخی قوللا نورلر و ضمیره اضافت جمیع زمانده لامیه اولدیغی ملابسه سیله بونلر دخی ضمیر اقسامنددر اولدیغی حسیلله فرزندانك خوده اضافتی لامیه در و مضاف مضاف الیه پیاموزیدك مفعول صریحی در و «پیاموزیده» امر حاضرک جمعی اولنه با کلمکله همزه شی پایه تحویل ایتیشدر «کوش» کاف عربك ضمیله قوللا قدر «مدارید» طوتمق معناسنه اولانی «داشتن» مصدرندن نهی حاضرک جعیدر

و کوش مفعول صریحی «بیست» اسماء عدددن یکریمی نك اسمیدر «پیش» بیه فارسینك کسریله اوک دیمك اما بیه عربینك کسریله زیاده دیمکدر اضافتی لامیه «امیران» امیرك جعیدر چشم و نگاه داریدك مفعوللری در پیش امیران ظرفیدر «ب» صله «اندازه» خویش لامیه معلوم اوله که

مایوس	سنگ رجتکدن	شیطان در
(تا امید)	(از رجعت)	(شیطان بود)
نفس و شیطان	اوردی	ای خدا
(نفس و شیطان)	(زد)	(کریم)
سنگ رجتک اولسون	بیم شفاعتی استیجی	
(رجعت باشد)	(شفاعت خواه من)	
امید ایلرم	که کناهدن	بنی یاک ایده سین
(چشم دارم)	(کز کنه)	(پاک کنی)
اندن اول	که جهانده	بنی طور اقی ایلرسین
(پیش از ان)	(کاندر جهان)	(خاک کنی)
اول وقتده	که وجودمدن	روحی قبض ایده سک
(اندر ان دم)	(کز بدن)	(جانم بری)
دنیدن	بنی نور ایماله	کوندره سین
(از جهان)	(با نور ایمانم)	(بری)
* در نکوهش نفس اماره *		
عاقل او کیسه در که	او شا کر اوله	
(عاقل آن باشد که)	(اوشا کر بود)	
واندن صکره	کندی نخسنه غلبه به	مقتدر اوله
(وانکهی)	(بر نفس خود)	(قادر بود)
هر کیم که	کدی غضبی	ازاله ایده
(هر که)	(خشم خود)	(فر خورد)
	او کیسه اولور	جهانک نجات بونلر ندن
	(باشد او)	(از رستکاران جهان)
او کیسه در	انسانلرک زیاده اجنی	
(آن بود)	(ابله ترین مردمان)	

اگر مضافك آخری های رسمی به منتهی اولورایسه برهمزه زیاده قلنور و مزبور همزه یاکی تلفظ اولنور «خانه ما» کی اندازه خویش دخی بوقیلنددر «یست ویک» اسماء عددن یکرخی برک اسمیدر «وفادار» صاحب اوقامعناسنه وصف ترکیبی در «میرید» نمی حاضرک

جمعیدر ازدوستان وفادار
مفعول غیرصریحی «بدانید»
یا حرف تأکید و دانید
دافستن مصدرندن امر
حاضرک جمعیدر مضارعی
داند کلور زیرا مصدر
ثانی سینی اولدقدده
مضارعنده شین حذف
اولنور «بزرگ» بآنک
ضمیله یولک دیمکدر «یست
ودو» اسماء عدددن
یکرخی ایکی نك اسمیدر
«یش» باء عربینک کسربله
زیاده دیمک «تر» ادات
تفضیل «باشید» بترسید
کنید دارید بینه یشید
کردید» امر حاضرک
جمعیدر و پار حرف
تأکید در و بینه یشید
کله سنک اولنه با داخل
اولنوله همزه سی یاه مقلب
اولنشدر و صبرکنید

که نفس و هوای ارفه سنده اولور قوشچی
(کزی نفس و هوا) (باشد) (دوان)
اوکیسه که سنی ایچیدز آنک عذرینی قبول یاه
(آنکه) (رنجاند ترا) (عذرش) (پذیر)
مغفرت بولق ایچون
(تایابی مغفرت) (بروی مکیر)
خدادوست اتخاذا یمن ظالمی
(حق ندارد دوست) (خلق آزارر)
بوطیعت بولن بر صاحب دینده
(نیست این خصلت) (یکی دیندار را)
ظلمندن هرکیسه که برقلی مجروح ایلدی
(ازستم) (هرکو) (دلی راریش کرد)
او باره بی کندی وجودینه ایلدی
(آن جراحات) (بروجود خویش کرد)
اوکیسه که کوکل اینجتمک سودا سنده اوله
(آنکه) (در بند دل آزادی) (بود)
عذابده انک ایشی ایکلمک اولور
(در عقوبت) (کاراو) (زاری بود)
ای اوغل کوکل اینجتمک قصدینی ایته
(ای پسر) (قصدل آزادی) (مکن)
کندی خداکدن برات ایته
(از خدای خویش) (بیزاری مکن)
کیسه نك قلبنی اینجتمه ای اوغل
(خاطر کس را) (مرنجان) (ای پسر)
بوخسه برین یاره بی جانکه ای اوغل
(ورنه) (خوردی) (زخم) (برجان) (ای پسر)

امرنک مفعول صریحی «در هنگام بلا» ظرفیدر «نک» کاف عجمیله طاردیمک «فراخ»
فانک فتح و کسربله کنش دیمکدر «چشم» بوند انتظاردر و «چشم ایله فراخی» داریدک
مفعول صریحی بوقت تنگی «ظرفیدر» چون ادات تعلیل «امیدوار» امیدلی دیمکدر

معلوم اوله که «وار» لفظی گاه تشبیه و لیاقت معناسنی افاده ایدر مثلاً «بنده» و شاهه لایق
دنیله جک موقعه «بنده وار» شاهوار دینیلور و گاهی بار لفظندن بدل دخی کلور «خروار»
کی و بعضاً نسبت معناسنی افاده ایدر «امیدوار» کی «آن» ادات جمع «را» ادات مفعول

اگر طلب ایدر سنکه اوله سک اعتبارلی
(کرهمی خواهیکه) (کردی) (معتبر)
انسانک نامنی ایلیکدن غیر یله ذکر ایته
(نام مردم) (جز به نیکویی) (میر)
ایلیکه قوت طوتمز سین بدلك ایته
(قوت نیکی) (نداری) (بدمکن)
کندی وجودیکه نهایتسنر ظرایفه
(بروجود خود) (ستم بچند) (مکن)
کیت لسانی انسانک مذمندن بغلا
(رو) (زبان) (از غیبت مردم) (ببند)
تاکیم کورمه سین کندی النی و اباغنی بوقاغیده
(تانیینی) (دست و پای خود) (ببند)
هرکیسه که غیبتدن آنک لسانی بغلور کلدن
(هرکه) (از غیبت) (زبانش) (بسته نیست)
او مثللو کسانک عذابدن خلاصی بوقدر
(آبچنان کس) (از عقوبت) (رسته نیست)
در عمل خالص

هرکیسه که اوله اهل ایمان ای عزیز
(هرکه) (باشد) (اهل ایمان) (ای عزیز)
پاک طور درت سننه بی درت سننه دن
(پاک دارد) (چارچیز) (از چارچیز)
حسددن اوله سن کوکلی تطهیر ایله
(از حسد اول) (تودل را) (پاک دار)
کندی اندن صکر مؤمن عذابله
(خویشتر را) (بعد از آن) (مؤمن شمار)

کس مقامنه قائم اولشدر یعنی حرف ایکن اسم اولشدر «خوی» طبیعت معناسنه «دارد»
داشتن مصدرندن فعل مضارعدر طور دیمکدر لکن وارد دیمکدن عبارتدر مصدر ثانی شینی
اولدقدده نون مصدری حذف و تاداله قلب اولندقدن صکره اول شین فعل مضارعنده رایه تبدیل

حالی ہمت دیمک « تر » ادات تفضیل در کہ مدخولندہ مزیت و ترفی افادہ اندر « کیست » معلوم اولہ کہ « است » افظنک ما قبلندہ اولان کلمہ نک آخرندہ برساکن او اورسہ الفی لفظاً و کتابتاً و وجوباً حذف اولنور « اوست » کبی واکر مدلولو دکل ایسہ متصل یازیلور « من است » دہ

تطهیر ابله یلادن وغیبتدن دلی
(پاک دار) (از کذب) (وازیغیت) (زبان)
تاکیم سنک ایمانک دوشمسون زیانه
(تاکه) (ایمانت) (نیفتد) (در زیان)
اگر تطهیر ایدرسک عملی ربادن
(پاک کرداری) (عمل را) (از ریا)
سنک ایمانکک شمعنده اولور ضیا
(شمع ایمان ترا) (باشد) (ضیا)
تطهیر ایدرسک حرامیدن
(چون شکم را) (پاک داری) (از حرام)
صاحب ایمان کنی اولور سین والسلام
(مرد ایماندار) (باشی) (والسلام)

درت نسنه کلدی بوک و شرفلی
(چار چیز آمد) (بزرگ) (و معتبر)
کورینور اوفق لکن نظرده
(می نماید) (خرد) (ایکن) (در نظر)
بری خصمدر و دیگر آتشدر
(زار یکی) (خصمست) (و دیگر آتشت)
سکره خسته لغدر که اندن کوکل عنون دکلدن
(باز بیماری) (کزو) (دل ناخوشت)
علمدر که سنکا زینت و بربر
(چارمین) (دانش که) (آراید ترا)
بو درت تا اوقاف کورنیه سکا
(این همه) (تا خرد ننماید) (ترا)

قیلندندر «دانا» صفت مشبہ «تر» ادات تفضیل «آدمیان» یانست الف و نون ادات «
جمعدر انسان اوغلاری دیمک «مخالفت روزکار» مجزاً مصدر فاعلنه مضافدر «دلشک»
وصف ترکیبی «پرسیدند» رسیدن مصدرندن ماضی جمع مضارعی پرسد کلور «که» بیانیه «پلندیمت»

ضمیلہ غنی دیکھ « می کند » مضارع حال « چشنده » اسم فاعل معلوم اولہ کہ اگر مضافک
آخری های رسمیه اولور ایسه اوہا اوزرینہ برہ، زہ زیادہ قلندرق اولہمزہ یا کی
تلفظ اولنور « خانہ ما » کی چشنده خود را دخی بوقیلنددر « شہوت » نفسک لذتہ میل و آئی

اراده سته دیرلر «هرگز» - اصلاً دیمک «خراب» معمورک ضدیدر «نمی شود» نفی حال «عدل»
 میل معناسنه در حقه اولور ایسه عدل و باطله او اور ایسه جور دیرلر و تعدیل و تقویم عالم حقه
 میل و افراط و تفریط میاننده توسط و اقتصادله اولغله عدل دینلدی و عدل فضل - مقابله سینده دخی

آز آتشی	سوئدرمک تمکندر	صو ایله
(آتش اندک)	(توان کشتن)	(باب)
ای اوغل	هر کیسه که	وای او ساعته
(ای پسر)	(هر کس که)	(وای آن ساعت که)
دیکر درت دخی	اولور	موجود
(چاردیکرهم)	(شود)	(وجود)
غضبه	ندامت اغیز	فائده
(خشم را)	(نکنند پشیمانی)	(علاج)
عاقبت	رسوالق حاصل اولور	عنادجیدن
(عاقبت)	(رسوایی آید)	(از جلاج)
کندی خشمی	چونکه سوره	بر جاهل
(خشم خود را)	(چونکه راند)	(جاهلی)
اکا	پشیمانلقدن بشقه	اولدی
(جز پشیمانیش)	(نبود)	(حاصلی)
شکسر	کبردن	ظهور ایدر
(بی کان)	(از کبر)	(خیزد)
حاصل اولور	حقارت	تنبل وجوددن
(حاصل آید)	(خواری)	(از کاهل تنی)
هر کیسه که	اولدی	کبردن
(هر که)	(کشت)	(از کبر)
دوستلری اولور	انجام	اکا عدو
(دوستان کردند)	(آخر)	(دشمنش)

طرزده و «کجا» مکانده و «مکر هیچ» انکارده و «چون» کیفیتده و «کدام کویا» تردیده مستعملدر
 سالف الذکر اشخاصده مستعمل اولان «که» لفظنک جمعی «کیان» و اشیاده مستعمل اولان «چه»
 لفظنک جمعی «چها» کلور «شباب» کتاب و زننده اوله رق عجله دیمک «ایله» صفت مشبهه

«شمشیر» قلعج اضافتی بیانیه «برنده» اسم فاعل «مرنجان» رنجانیدن مصدرندن نهی حاضر دز اینجمنه
 دیمکدر «برجان» برجان است تقدیرنده زیر اجله اولی ده برادات مذکور اولسه بجله ثانیه ده ذکر کردن کسب
 استغنا ایلدیکی قاعده موضوعه سندندر «صاحبش آخرنده کی شین ضمیر فائدر و بوشین اسمده مضاف

تنبلیکی	هر کیسه که	ایلیه	صنعت
(کاهلی را)	(هر که)	(سازد)	(پیشه)
کلور	حقارتندن	آنک ایاغنه	کسر
(آید)	(از خواری)	(پیاپیش)	(پیشه)
* در بیان بی وفایی جهان *			
جهانده	یلور مبسبن	کیم اولور	اعتبارلی
(در جهان)	(دانی)	(که کردد)	(معتبر)
او کیسه که	آنک	پاک اولور	نظری
(آنکه)	(اورا)	(پاک می باشد)	(نظر)
کیسه	وفایی	اصلا کورمدی	زمانندن
(کس)	(وفا)	(هرگز ندید)	(از روزگار)
جور طوتر	آنک محبتله	کیسه به	یوقدر
(جور دارد)	(نیستیش بامهر)	(کار)	
او کیسه که	غم کیجه لرکه	سکا اولدی	رفیق
(آنکه)	(در شبهای غم)	(شد بانو)	(یار)
مسرت کوننده	دخی انی	صور	البنده
(روز شادی)	(هم پیرش)	(زینهار)	
نعمت کونند	اکر سن	مقارنت ایلرک	کیسه به
(روز نعمت)	(کرتو)	(پردازی)	(بکس)
محنت کوننده	سکا اولور	معین	
(روز محنت)	(باشدت)	(فریادرس)	

دیدن «کی ویا تائیدر» رفتن کشتن «کی اما مصدر مرکب اولدیغی صورته بونکدخی جزو اولی یا اسم
 اولور «سقط کفتن» آغاز کردن «کی ویا دادندر» برآمدن «در رفتن» و ساره کی «فرو کشتن» دخی
 قسم اخیر دندر و بعضاً مصدر مرکبک جزو اولی عربی دخی اولور «رجوع کردن» کی «مه» میک

کسريله بيولك و اولوديك «تر» ادات تفضيل «ايغن» همزه نك كسريله امين معناسنه در «ی» مصدریه «افزون» همزه نك قحيله زياده ديك «باز» کرو «توان آوردن» عدم امكاندن كنيه در «آزار» الف تمدوده ابله اسم مصدر در بوراده متعدیدر اينجتمك ديك «پادشاه» مراد خدا «آ» ندا «جرم»

جيك ضيله ذنب ديك «كذار» امر حاضر و عفو معناسنه اولديغي تقدير چه جرم مفعول صريحی و اگر تجاوز معناسنه ايسه غير صريحی در كه تقدیری از جرم مراد در «آمرزكار» غفار معناسنه صيغه مبالغه دندر «نكو كار» آخرنده ايش معناسنه اولان كار ابله صفت مشبهه در «بی حد» بی اندازه دن بدلدرد روزو شب» بود كله سنك ظرف زمان حقیقیسی «اندر معاصی» ظرف مكان مجاز یسیدر «یؤخذ نواصی» (يعرف المجرمون بسياهم) آیتندن اقتباس اولمشدر «طاعتی» نکرده نك مفعولی و با حضور دل اكا متعلقدر (لا تقنطوا) قنوطدن نهی در كه خیردن مأیوس اولمقدری یعنی «لا تقنطوا

چونكه بوله سك بر دولت خدادن (چون بیایی) (دولتی) (از مستعان) اول دولت زمانده كسله دوستلر كدن (اندران دولت) (میر) (از دوستان) تحقیق سكا هر كیمه كه وقت غده بار اوله (مرترا) (هر كس كه) (یارغم بود) چونكه ابریشه مسرت رفیق بنه او اولور (چون رسید) (شادی) (همان همدم بود)

از پندنامه یکی از مشایخ کرام — در مدح کرم *

ای کوکل هر کیم قویدی کرم سفره سنی اولدی جهانك مشهوری صاحب کرم (دلا) (هر كه بنهاد) خوان کرم * (بشد) (نامدار جهان) (کرم) کرمك فوفنده دنیاده ایش بوقدر * کرمدن دهار واجلی هیچ بازار بوقدر و رای کرم (در جهان) کار نیست * وزین کرم تر) (هیچ بازار) نیست کرم سنی جهانك مشهوری ایلر * کرم سنی تحت تأمینده بر مراد ایلر (کرم) (نامدار جهانك) (کند) * (کرم) (کامکار امانت) (کند)

* در صفت تواضع *

ای کوکل اگر تواضعی ایدر سنك اختیار (دلا) (کر تواضع کنی) (اختیار) اولور دنیا خلق سكا محب (شود) (خلق دنیا) (ترا) (دوستدار) تواضع زیاده ایلر منصبی (تواضع زیاده کند) (جاه را)

من رجة الله آیتندن اقتباس اولمشدر «نفس و شیطان» زدك فاعلی و «راه من» مفعولیدر و «رخنت» باشدك فاعلی شفاعت خواه من مفعولیدر «چشم» بوراده امیددر «پاکم» اصلی پاکم در كه بوراده اسم متصل اولغله مضاف الیه دو شمشدر «دم» نفسدر «اندران» ایکنجی برینك ظرفی جانم اولکی برینك

مفعول صریحیدر و «از بدن» غیر صریحیدر «عافل» مبتدا «آن باشد» آنست دیمکدر كه خبر مبتدا در «او» مبتدا «شا کر بوده خبری» نكهی «کاف بجمله بعده معناسنه ویاسی زائد وانکهی بودك ظرفیدر «قادر» بود كله سنك مفعولی «بر نفس خود» قادر متعلقدر «پی» باء بجمینك قحيله ایز معناسنه «دوان»

زیرا کونشدن تنیایی واردر آیک (که از مهر) (پرتو بود) (ماه را) تواضع ایلر هر کیم که آدمدر (تواضع کند) (هر كه هست آدمی) یاقشیز آدمدن آدمکدن غیری (نزیبد) (ز مردم) (بجز مردمی) تواضع اولور سنك حرمتکی آرند بر یچی (نواضع بود) (حرمت افزای تو) ایلر جنت اعلاده سنك مقامکی (کند) (در بهشت برین) (جای تو) تواضع اولور دوستلق سرمایه سی (تواضع بود) (مایه دوستی) زیرای اولور دوستلق مرتبه سی (که عالی بود) (پایه دوستی) تواضع جنت قیوسنك مفتاحیدر (تواضع) (کلید در جنت است) عالیکه و منصبه زینندر (سرفرازی) (وجاه را) (زینت است) بر کیمه نك که عادت تواضع اوله (کسی را که) (عادت) (تواضع بود) منصبدن وانك بیوکلمکندن فائده حاصل اولور (ز جاه) (وجلاش) (تمتع بود) تواضع ایلر انسانی عالی (تواضع کند) (مرد را) (سرفراز) تواضع اولور بیوکلمره شرف (تواضع بود) (سرو را) (طراز)

صفت مشبهه «هر کو» اصلی هر كه او در «بند» وزنده و معناده قید کیدر «عقوبت» عمل قیچك جزا و عذابیدر «بیرار» قور تلق دیمکدر «ورنه» اصلی واکرنه «ب» تأکید بند بغلامق معناسنه اولان بستن مصدر رندن امر حاضر «ب» ظرفیه «بند» بونده قیددر «هر كه» مبتدا مصراع ثانی خبری «زبانش» مبتدا بسته نیست خبری «از عقوبت» رسته نیست مقیددر چار چیز پاک از چار چیز دیمکدر «هر كه» مبتدا «اهل ایمان» باشدك مفعولی و بعد الجملة مبتدایه صفت اولور «چار چیز» دارد كله سنك مفعول اولی پاک ثانیهی و بعد الجملة خبر مبتدا در «اهل» بر نسنه نك خاصه سیدر كه اكا نسبت

ایدرلر «اهل الله» کبی «عزیز» ذلیک مقابلیدر و نادر بولنان سنه به دخی در لر کونش کبی و اهل کاله عزیز دیدکری نادر بولند قلمچوندر «حسد» انسان عدوسنك نعمته باقوب غیظ و اضطرابه دوشمکدر بوايه نعمتک محسوددن زائل و حاسده انتقالتک تنی سنه سنب اولغله حسد تنی

مذکورده استعمال او اندی «چون» حرف شرطدر «شکم» شین مجمه نك كسریله قارندر «والسلام» آخر کلامده مستعمل نختدر و ایماندار مرده صفتدر و شکم دارینك مفعول اولی پاك ثانیهی و جمله سی جمله شرطیه «باشی» مضارع مخاطب مرده مفعولی جمله سی جزاء شرطدر «چاز چیز» مبتدا «آمد»

جمله سی خبر «بزرگ» بیوک دیمك و آمدك فاعلندن حالدر «خرد» خاء مجمه نك ضمی و رانك سكونیه اوفق دیمك «لیکن» لامك كسریله حرف استناده معناده می نماید اوزرینه داخلدر «در نظر» نماینده ظرفدر و نظر ایله مراد نظر همین دكدر بلکه مقصود اعتبار عقلدر «یکی» مبتدا «زان» مبتدادهن حالدر خصمت خبردر «باز» والثالث مقامده در «بیماری» خبریدر «دل» مبتدا «ناخوش» خبری خصم خصوصیتدن منازعه در «تا» ادات تنبیه «هرکه» مبتدا «عدو» باشدك فاعلی و «حقیر» مفعولی «نفیر» خبریدر جزع واضطراب و نفرت و فرار بطریق الحرب عدویه خروجدر (دره)

بر کیمسه نك که عالی اولقی باشنددر
(کسی را که) (کردن کشتی) (درسراست)
اندن تواضعی بولقی دهاخوشدر
(تواضع ازو) (یافتن) (خوش تراست)
تواضعی ایلر عقللی اختیار
(تواضع کند) (هوشمند) (گزین)
قور میوه لی دال باشی یزه
(نهد) (شاح پر میوه) (سر) (برزمین)
تواضعی طوعه مخلوقاتدن اسیرك
(تواضع مدار) (از خلائق) (دریغ)
بوینتی کیم اندن
(که کردن) (ازان) (برکشد) (چونبغ)
تواضع بیوک کیمسه لردن اییدر
(تواضع) (ز کردن فرازان) (نکوست)
سائل اگر تواضع ایلر ایسه انك طبیعتدر
(کدا) (کر تواضع کند) (خوی اوست)
(در مذمت تکبر)

کبرایته صاقین ای چوجق • زیرا برکون انك اندن دوشرسین
تکبر مکن (زینهار) (ای پسر) • که روزی (زدستش) در آبی پسر
کبر عاقلدن اولور لایقسنز • عجیب کلور بومعنا عقلیدن
تکبر (زدانا بود) (ناپسند) • غریب آید این معنی از هوشمند
کبر اولور جاهلرک عادت • کبر کلز ولیدن
(تکبر بود) (عادت جاهلان) • تکبر نیاید (ز صاحب دیلان)

فاعلی «افروخته» مفعولی و مصراع ثانی جمله سی جزاء «عالی» بینی نك مفعول اولی «سوخته» ثانیهی و «ازوی» سوختهیه متعلقدر «اگر» ان وصلیه معناسنه «غوارکی» عمخواره نك آخرنده اولان هارنمی کتابت او انور ایسه کاف زائد و یا مصدریه اولور و اگرها کتابت اولنمزا ایسه کاف عجمی هاء

رسیدن بدل اولور غم یچی لك دیمك «بیماری» خسته لکدر و کاف اولکی کبیدر «ورنه» و اگر نکستی تقدیرنده «خوف» باشدك فاعلی «مزاج کردك فاعلی و بد مفعولی و بعد الجملة مشار الیهی بیان و کشفدر «حذر» خوفدر «توان» قدر تدر بوراده مضارع اولغله ممکن اولور دیمکدر «ان ساعت» وای کله سنه

کبر شیطانی حقیر ایلدی • لعنت زندانه مبتلا ایلدی
تکبر (عزازیل را) (خوار کرد • بزند ان اغنت) (کر قنار کرد)
بر کیمسه نك که عادت کبر اوله • انك باشی غروره تصور دن طلوع اولور
(کسی را که) (عادت) (تکبر بود • سرش) (پر غرور از تصور) بود
چونکه بیلورسك کبر نیچون ایلرسك • اگر ایلرسك سن خطا ایلرسین
(چودانی) (تکبر) (چرا میکنی) • اگر میکنی (تو خطا میکنی)
کبر اولور ادبار لغت سرمایه سی • کبر اولور بد اصل لغت اساسی
(تکبر بود) (مایه مدبری) • تکبر بود (اصل بد کوهری)

✽ در فضیلت علم ✽

انسان اوغلی علمدن بولور شرف • حشمت و منصب و مالدن کال بولز
(بنی آدم) (از علم یابد کمال • نه از حشمت و جاه و مال و منال
موم کی تحصیل ایچون اریک لازمدر زیرا علم سز ممکن دکلدر خدای اکلماق
چو شمع) از بی علم باید کداخت • که بی علم (توان) خدارا شناخت
بر کیمسه که اولدی ازله طالعی تحصیل علمی ایلدی اختیار
کسی را که (شد) (درازل) (بختیار • طلب کردن علم) (کرد) (اختیار)
عاقل کسه اولور طالب علم زیرا و ابلیدر دائما علمك بازاری
(خردمند باشد) (طلب کار علم) • که کرمست (پیوسته) بازار علم
تحصیل علم سکا اولدی فرض و واجب اولدی انك ارقه سنده طولاشیق
(طلب کردن علم) شد بر تو فرض (دیگر واجب آمد) پیش قطع ارض
سکا علم دین و دنیا کافیدر زیرا اینك علمدن طور انتظام
(ترا علم) (در دین و دنیا) (تمام) • که کار تو (از علم کبرد) (نظام)

«دوستان» کردندك فاعلی «دشمن» مفعولی «آخر کار» ظرفدر و بعد الجملة خبردر «کاهلی» سازدك فاعلیدر «پیشه» صنعتدر صانع صنعتی اوکنه الوب ایشاد یکچون پیشه دینلدی و آخرنده اولان ها علامت تخصیصدر و همزه یایه توسل ایچو ندر که اصلی «پیشه ای» و بوراده یازاند و بدلی

اولان همزه دخی زیاده اکره اکا تابعدر « تیشه » هاء اصلیه ایله کمر در و آخرنده اولان همزه دخی اولیکی کیدر « آنکه » جواب استفهام و مبتدا در مابعدی خبری « نظر » می باشد ک فاعلی و « پاک » مفعولیدر و « اورا » ده کی را لام جاره معناسینه اولوب نظره متعلقدر « زینهار »

کلمه زجر در « روز نعمت » اضافتی فی معناسنه در « تو » پردازی لفظنک آخرنده اولان ضمیر خطابی تأکیددر روز نعمت اکا ظرف و کس دخی اکا متعلقدر و بعد الجمله فعل شرطدر « فریاد رس » جزاء شرطدر « اندران » میر کلمه ظرفدر « مستعان » مراد الله تعالی در که وقت حاجتده عون و نصرت طلب اواتور آنکچون نعم المعبین و نعم المولی و نعم النصیر دینلور « یار غم » اضافتی ادنا ملائسه ایچوندر تقدیری یارتو بود در اوقات غم در « همان » انجیق و انجلین و هم اول و همیشه معنارینه در و جائز در که مان ماندن مرخم اولوب

او کرغه علمدن غیری اکر عاقل ایسک زیر اعلی سز بولتی غفلتدر (میاموز) (جز علم) (کر عاقلی) * که بی علم بودن بود (غافل) کیت علمک اتکنی طوط حکم زیر اعلی ایصال ایلمر جنته (برو) (دامن علم) (گیر استوار) * که علمت رساند (بدار القرار)

در صفت قناعت

ای کوکل اکر قناعتی اله کتور بر سک اقلیر راحتده ایلمرک حاکمک (دلا) (کر قناعت) بدست آوری * در اقلیم راحت (کنی) سروری اکر فقیر ایسک شدندن مضطر اوله زیر اعلی یانده مال دکر سزدر اکر تنگدستی ز سختی منال * که پیش خردمند هیچ است مال قناعت هر حالده ده اولی در قناعتی ایلمر هر کیم که طالعیدر قناعت بهر حال (اولی ترست) * قناعت کند هر که نیک اختر است نور قناعتدن شعله لندیر جانی زیر اضیالی کونشدن اولور جهان (زنور قناعت) (برافروز) جان * که روشن ز خورشید باشد جهان

در صفت طاعت

طاعتدن جویرمز عاقلی باشی زیر اطاعتک فوقنده اولمز معرفت ز طاعت نه پیچد خردمند سر * که بالای طاعت (نباشد) (هنر) خدایه عبادت ایدیمی اول قصر اطاعتده اوتور یچی اول پرستنده آفریننده (باش) * در ایوان طاعت نشیننده باش باشی متقبل یقه سندن جیقار زیر اجنتدر متقی محلی سر از جیب پرهیز کاری برآر * که جنت بود (جای پرهیز کار)

در صفت راستی

ای کوکل ایلمر سک طوغریلفی اختیار اولور دنیا خلق سکا محب (ادلا) (کر کنی) راستی (اختیار) * شود خلق دنیا (ترا) دوستدر

بکزر معناسنده در « دل » کوکل « آ » حرف ندا « خوان » سفره کرمه اضافتی بیایه « نامدار » وصف ترکیبی « کرم » بشدک فاعلی نامدار مفعولیدر « ورای کرم » اضافتی بیایه ووزا فوق معناسنه در و مبتدا در « کار نیست » خبریدر « کند » فعل مضارع ایلمر دیمک « کرم »

فاعلی « نامدار جهانیت » مفعولی و نامدارک جهانیه و جهانک دخی ضمیره اضافتری لامیده در « کامکار » وصف ترکیبی در بر مراد دیمک اضافتی بیایه « امانت » مصدر « کر » ادات شرط « تواضع » تقاعل بابتدن مصدر در « کنی » مضارع مخاطب تواضع و اختیار مفعولاری و تقدیری دلا

جویرمز باشی طوغریلفدن عقلی زیر اعلی یلفدن نام اولور عالی نه پیچد (سر) از راستی هوشمند * که از راستی (نام کردد) (بلند) سنک اولور ایسه طوغریلفی طبعینده بیک آفرین سنک طبیعتده اولسون (ترا) (کر بود) راستی (در نهاد) * هزار آفرین (بر نهاد تو) (باد) نفسی طوغریلفدن اورر سک صبح کی ظلمت جهانلندن طوغریلفدن کناری (دم) از راستی (کر زنی) صبح وار * ز نار یکی جهل (گیری) (کنار) نکلم ایته طوغریلفدن بشقه صافن زیر اعلی طوغریلفدن صولک شرفی (مزن دم) (بجز راستی) زینهار * (که داد) (فضیلت یمن و یسار) طوغریلفدن ابو عالمده ایش بوقدر زیر اعلی یلفدن کلبنده دیکر بوقدر به از راستی (در جهان) کار نیست * که در کلبن راستی (خار نیست) بر کیمسه به که کذابلی اولدی ایش قنده یوم قیامنده اولور خلاص (کسی را که) (ناراستی) (کشت) کار * (بکا) (روز محشر) بود (رستکار) کذابلندن قنا برایش بوقدر که اندن کوزل نام اولور محو (زنار راستی) (نیست کاری بتر) * (کزو) (نام نیکو) (شود) (بی ثمر)

در مذمت کذب

بر کیمسه نک که اوله لسانده کذب قلبک قندیلنده اولمز دنیا (کسی را که کردد) زبان دروغ * (چراغ دلش را) (نباشد) (فروغ) یلان انسانی وقار سز ایلمر یلان انسانی محبوب ایلمر (دروغ) (آدمی را) (کند بی وقار) * (دروغ) (آدمی را) (کند شرمسار) یلان ای برادر اصلا سوبله مه که یلانچی اولور حقیر و اعتبار سز (دروغ) (ای برادر) (مکوز زینهار) * که کاذب بود (خوار و بی اعتبار) یلانچیدن ایلمر عقلی عار که انی بر کیمسه کتورمز صابی به (ز کذاب) (کیرد خرمند) (عار) * که اورا (نیارد کسی) (دو شمار)

اوتنه دنیرو مکانبر رشیده ده او قونقمده بولان نصیحت حکما « نام رساله نک حقیقه » شاگرد انچه منافع کلیسی کور نمکده بولند یفندن مجرد

شاگردانه بر خدمت مفتخره اولمق اوزره « ذیل زبده کستان » نامیه ترتیب و تنظیم قلنسان شرح مختصر بو کره بتوفیق تعالی سایه معارفوایه جناب خلافت پناهیده رسیده حسن ختام اولسبیه مطالعه سنه تنزل بیوران ذوات معارفندان واقع اولان خطایا سنک عفو بیورلمسی مختصا در

زبدہ ترتیب

خیری پاشا زوہ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُوْلُهُ
ارکانہ مرید یکا یکا

صاتیلان محللر

مقدما موقع انتشاره قونیلان (زبدہ کلستان) جزو لرینگ
ظہرینہ ذیل نامیله نشر اولنه چی بیان اولنان اشبو رساله بوکره
بتوفیقہ تعالی نشر اولمشدر . ومذکور رساله حکا کلرده شرکت
مخافیه ایله حافظ شا کر وایرانی حاجی حسین افتدیلرایله باب عالی
چاده سندہ کتابچی عراق کل وقره بت وقصبار افتدیلر دکانلرنده
صاتلمقدہ اولدینی کبی سائر کتاب صاتیلان محللرده دخی
بوللور .